

© Museu Episcopal de Vic

El Museu Episcopal de Vic ofereix nombroses activitats educatives.

EN PRIMER PLA (P 8-11)

Un llegat excepcional

Els museus diocesans apleguen una gran
riquesa artística patrimonial que cal conèixer

L'ampliació
de l'Aeroport
del Prat,
a debat

(P 6)

Catalunya Cristiana

Subscriuiu-vos-hi

DESITJO SUBSCRIURE'N AL SETMANARI CATALUNYA CRISTIANA DURANT UN ANY (52 NÚMEROS)

Nom

Cognoms

Adreça

Població

DP

Tel.

NIF

A/e:

☐ Edició paper 145€

☐ Edició digital 90€

☐ Edició en català

☐ Edició en castellà

FORMA DE PAGAMENT

☐ Únic pagament per any

☐ Dos pagaments semestral

☐ Xec nominatiu que adjunto

☐ Domiciliació bancària (ompliu ordre adjunta)

NOM COL-LABORADOR

Senyors, els prego que, a partir d'ara, i fins nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua subscripció al setmanari CatalunyaCristiana.

Titular

IBAN

ENTITAT

OFICINA

DC

COMPTE

DATA (DD/MM/AA)

Lliureu aquesta butlleta a:

Catalunya Cristiana

(Departament de Subscripcions)

Comtes de Bell-lloc, 67-69

08014 Barcelona

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, autoritzo Catalunya Cristiana a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a Catalunya Cristiana amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona.

Signatura del titular

MN. MIQUEL RAMÓN
Director

Una fe encarnada

La nostra fe catòlica és, per definició, una fe encarnada. La vinguda del Fill de Déu en una carn com la nostra és un pilar fonamental de la nostra creença i té importants conseqüències per a la vida cristiana. La nostra fe, per tant, no es pot quedar en un conjunt d'enuncisats que cal comprendre intel·lectualment; sinó que és necessari que guiï la nostra vida i les nostres decisions.

El misteri de l'Encarnació implica, no només que Déu s'ha fet home, sinó que la divinitat i la carn es teixeixen en la vida de l'home. La persona està estructuralment oberta a rebre la vida del Crist. El sant és la persona que reflecteix en la seva vida la llum del Senyor, essent una icona del Crist aquí a la terra per als seus germans. El sant no és una persona fora del comú, amb una força o capacitat extraordinàries; més aviat és algú que descobreix que el més important de la vida no és el que s'aconsegueix amb les pròpies forces, sinó més aviat allò que es rep gratuïtament, com un pidolaire.

Avui sembla que la paraula «sant» sigui un terme antic, que no encaixa en els nostres dies. Hi ha una caricaturització del sant entesa com algú que no toca de peus a terra, que està sempre amb el cap als núvols i que, per tant, difícilment és conscient dels problemes

reals que afecten a les persones. És aquesta una visió esbiaixada de la santedat. Sant Joan Pau II ens va recordar que la santedat és a l'abast de tothom, que es pot viure en la vida quotidiana, enmig de les vicissituds d'aquest món.

Davant de la nostra societat tan secularitzada, els sants ens recorden que només hi ha una cosa necessària, i és seguir el Crist, configurant la nostra vida a la dels seus misteris. Les tombes dels sants que hi ha a Catalunya ens recorden que és possible viure així, amb Crist al centre. La història ens recorda que, gràcies als sants, ens ha arribat la fe a nosaltres.

Cal recordar que sant és tot aquell que segueix el Crist, no aquell que és impecable. Molts dels sants de l'Església han tingut inicialment vides allunyades de Déu, o bé han experimentat la seva feblesa fortament quan han decidit seguir el Crist. L'autèntic sant no és qui mai no s'equivoca, sinó aquell que, cada vegada que cau, confia en la misericòrdia del Crist per tornar-se a aixecar i seguir-lo, com li passa a sant Pere a l'Evangeli. Després d'haver negat tres vegades el Senyor, Jesús només li pregunta a Pere si l'estima; no li fa prometre que no caurà mai més (Cf. Jn 21,15-19).

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

13
Vida eclesial

23
Opinió

24
Rutes espirituals

28
Carta dominical

30
Bíblia

32
Litúrgia

34
Espai lectors

35
Societat

46
Agenda

47
Des del carrer

Sepultures de sants a Catalunya

PÀGINA 16-19

22
Per què soc cristià?, per Oriol Jara

Ruta per Calafell i Segur de Calafell

PÀGINA 24-27

María Luisa Morales, «in memoriam»

PÀGINA 38

47 Entrevista
a Xavier
Guillamet,
autor
d'«Els camins
de l'amor»

La setmana en tuits

M. MAR MAGALLÓN
@MMARMAGALLON

Directora de la Fundació Alboan
Quan mor un home bo, ens deixa una profunda tristesa. Avui deu haver-hi festa al cel per rebre el jesuïta Toni Catalá. Reposa en la gran abraçada d'Aquell que ens vas fer proper i humà

XISKYA VALLADARES @XISKYA

Religiosa de Puresa de Maria
Avui davant la Mare de Déu de Lluc he donat gràcies pels 26 anys de vots perpetus, demà en seran 31 dels temporals. Tant rebut que només gràcies puc donar

MAR IZUEL @MARIZUEL

Missionera Filla de la Sagrada Família de Natzeret

Hi ha indrets que ja sigui amb sol, ja sigui amb pluja, són memorial sempre d'experiències de fe viscudes i compartides! #AgostA-Montserrat

XAVIER MARCET

@XAVIER MARCET

President de Lead to Change
El gran informe científic sobre canvi climàtic responsabilitza la humanitat de l'augment de fenòmens extrems

GEMMA ESTEVE @GEMAESTEVE

Graduada en Dret

Aquells que es burlen de la fe dels altres és senzillament enveja de no tenir un sistema interior robust marcat per la fe. No suporten la gent que malgrat les adversitats surten endavant per la fe

Zoom

EDUARD BRUFAU

Konstantinos Tschelidis

L'onada de calor i els incendis que han afectat Grècia les darreres setmanes han assolit dimensions catastròfiques: s'han enregistrat temperatures de fins a 47 graus i en el moment de tancar aquesta edició el balanç de superfície cremada era de gairebé 100.000 hectàrees. Aquests focs coincideixen amb la publicació d'un informe de l'ONU sobre el canvi climàtic, que alerta d'un increment dels fenòmens meteorològics extrems per a les properes dècades.

Freqüències

106.6 FM

Comarques de Barcelona: Barcelonès, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Anoia, Alt Penedès, Selva i Maresme

93.7 FM

Catalunya central: Bages, Osona, Solsonès, Berguedà, Segarra, Anoia, Conca de Barberà, Alt Camp i Vallès Occidental

100.6 FM

Comarques de Tarragona: Alt Camp, Conca de Barberà, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Garrigues, Priorat, Ribera d'Ebre i Garraf

103.4 FM

Comarques de Girona: Alt Empordà, Pla de l'Estany, Garrotxa, Gironès, Baix Empordà, Osona i Selva

90.1 FM

Tortosa: Baix Camp, Priorat, Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià

96.8 FM

El Garraf: Garraf i Baix Penedès

98.4 FM

Vic: Osona

91.5 FM

Lleida

104.4 FM

La Cerdanya

105.0 FM

La Seu d'Urgell - Terres de Ponent: Urgell, Pla d'Urgell, Alt Urgell, Noguera i Segarra

106.0 FM

Era Val d'Aran

107.5 FM

Principat d'Andorra

L'efemèride de la setmana

23 d'agost del 1948:

es funda el Consell Mundial de les Esglésies.

PUNT DE VISTA

L'ampliació de l'aeroport de Barcelona

JOAN BUSCÀ I AMBRÓS
Economista

Malgrat la pandèmia sanitària del Covid, Barcelona no ha deixat d'insistir i reclamar l'ampliació del seu aeroport. Més de 200 entitats i organitzacions econòmiques i socials han signat un Manifest (juny 2021) a favor de l'ampliació de l'Aeroport del Prat perquè es consolidi el seu paper de motor econòmic de Barcelona/Catalunya per a l'any 2030. Estem parlant d'una inversió de 1.704 milions/€ que la mateixa gestora de l'aeroport, AENA, ha pressupostat i aportarà com a Institució Pública Estatal.

El catedràtic d'Economia, Dr. Andreu Mas Colell, ha recordat com a arguments fonamentals favorables per aquesta ampliació: a) la inversió total serà aportada per la mateixa AENA, b) és necessari «centrar esforços» en l'aeroport, sense menysprear els de Reus i Girona, c) no hem de deixar que l'apologia del creixement s'apoderi de la societat, deixant a les futures generacions unes infraestructures no preparades.

Els Serveis d'Estudis de les principals entitats econòmiques del país assenyalen que l'ampliació d'aquesta infraestructura generaria més de 350.000 llocs de feina. De cada 100 llocs directes se'n generarien 470 d'indirectes. L'any 2019 van passar 53 milions de passatgers/any per l'Aeroport de BCN. Amb la nova ampliació s'estima que el número de passatgers podria arribar als 80 milions/any. Es convertirà en un aeroport internacional, centre de connexió de vols internacionals (*hub*), connectat amb els principals aeroports del món.

L'informe d'AENA defensa el compromís que les obres comportin «no només l'ampliació, sinó la compensació dels espais naturals afectats del Parc Natural del Delta del Llobregat en relació d'1 a 10, així com la creació d'un nou espai natural del Delta amb una ampliació protegida superior al 25% actual». El Govern de l'Estat ja hi ha donat el seu consentiment i el Govern de la Generalitat deixa l'última paraula a la normativa i decisió de la UE. La solució, a finals del proper setembre.

Les principals entitats econòmiques del país assenyalen que l'ampliació generaria més de 350.000 llocs de feina

JOSEP MARIA MALLARACH
Doctor en biologia ambiental

Des que els governs de Catalunya i d'Espanya van acordar ampliar l'aeroport de Barcelona, ha esclatat un fort debat social i polític sobre la bondat d'aquesta decisió. Un debat que ha coincidit amb la presentació dels resultats del darrer Informe sobre el canvi climàtic de l'ONU. Es tracta d'un debat significatiu, car s'hi vinculen uns impactes ambientals i una activitat econòmica molt rellevants. Quina reflexió podem fer a la llum de l'encíclica *Laudato si'* (LS)?

La crisi climàtica és un dels principals reptes que té la humanitat (LS, 25). La causa principal són les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH). La Unió Europea s'ha compromès a reduir-les dràsticament: al 50% l'any 2030 i al 100% el 2050. A Catalunya, però, des de 2012 augmenten. Calen, doncs, canvis ràpids i fermes per revertir les emissions en tots els àmbits econòmics que més en generen. És un deure d'equitat i justícia envers la humanitat i les generacions futures (LS, 109).

La responsabilitat de la crisi climàtica és molt diversificada. Ens hauríem d'enfocar vers les necessitats dels pobres, febles i vulnerables, i no pas en els interessos dels més poderosos (LS 51). I recordar que tenim un immens deute ecològic envers els països empobrits (LS, 51).

L'aeroport de Barcelona és un dels principals focus emissors de GEH de Catalunya amb més de 8 milions de tones de CO₂e l'any 2019. Com podem, raonablement, impulsar la reducció dràstica dels GEH de Catalunya, d'ara endavant, i al mateix temps ampliar les emissions de l'aeroport un 33%? Tenim clar que pau, justícia i conservació de la natura són indissociables (LS, 92) i que la justícia social i ambiental són dues cares de la mateixa realitat (LS, 49)?

Si tenim el deure ètic, moral i legal de reduir dràsticament les emissions de GEH, hem de reduir vols i fomentar alternatives menys contaminants de transport, que siguin viables, com ara el tren d'alta velocitat. A més, en el cas de l'aeroport de Barcelona, la reducció de vols i el foment de l'accés amb transport públic permetria donar compliment a les mesures ambientals que encara resten pendents de la darrera ampliació.

Hem de reduir vols i fomentar alternatives menys contaminants de transport, que siguin viables, com ara el tren d'alta velocitat

UN NOU LLINDAR

Recuperar l'entusiasme pel seguiment de Jesús

Avui vivim la nostra fe cristiana enmig de situacions d'adhesió creient i de rebuig

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Avui vivim la nostra fe cristiana enmig de situacions d'adhesió creient i de rebuig. Són, d'una part, formes explícites de manifestar-se obertament i, de l'altra, apareixen plenes d'ambigüitats i d'intermitències. També avui, com passava en temps de Jesús, la gent es defineix davant de la seva persona, uns a favor i uns altres en contra del que diu i d'allò que fa. El seu comportament i moltes de les seves actuacions són posades en qüestió i la discussió és freqüent entre ells. Radicalismes de diferent signe marquen el terreny que imposaran i no voldran que sigui agredit. La gent, poc a poc, o de cop, s'ha anat distanciant de Jesús fins al punt d'abandonar-lo i desaparèixer.

Marxar, deixar, dimitir, sol ésser en certs moments la pràctica habitual en determinats ambients contagiats sobretot per la indiferència o el desencís. Persones que un temps s'havien entusiasmat pel seguiment de Jesús i la participació activa en l'Església i ara, de forma lenta i tímidament, s'han anat reduint personalment i perden progressivament la il·lusió d'abans. També es verifica entre nosaltres la constatació de Jesús davant de l'actitud dels seus contemporanis: «Les paraules que jo us he dit són Esperit i són vida, però entre vosaltres n'hi ha qui no creuen» (Jn 6,63-64).

La progressiva falta de fe ve a ser la

causa de moltes reaccions, crisis, decepcions i abandons. També ho serà la desertificació espiritual, la crisi vocacional, el desconcert, les incerteses i els dubtes. La confiança en Jesús serà novament la resposta a la rehabilitació creient: «Ningú no pot venir a mi si el Pare no li concedeix aquest do» (v.65). Jesús, amb un gran realisme i, segurament no sense dolor, veu abans i ara aquesta situació, observa els seus seguidors i a nosaltres, i ens pregunta: «També vosaltres em voleu deixar?» (v.67). Què responem i com ajudem a respondre situats en els nostres ambients? L'interès pel seguiment ha de ser clarament definit, ple de la netedat de cor que requereixen les benaurances. Només així, podrem dir convençuts: «Senyor, a qui aniríem? Tu tens paraules de vida eterna!» (v.68).

El moment actual, encara tan afectat pel coronavirus, és una oportunitat per arribar a aquesta «nova» normalitat, la de recuperar l'entusiasme pel seguiment de Jesús i la novetat de l'Evangeli, d'on prenen bona nota i noves forces per viure a fons el dia a dia amb esperança, oberts al tracte freqüent amb Déu que ens dona la pregària, la participació il·lusionada en la vida de la comunitat cristiana i des d'ella l'entrega a tota acció solidària i d'acompanyament cap als nostres germans i germanes. En ells i elles hi trobarem sempre Jesús!

Quan fe i art es donen la mà

Els museus diocesans atresoren nombroses peces que es feien servir per al culte

Una de les funcions fonamentals d'un museu diocesà, a més de l'exposició i conservació de les obres, és l'estudi i difusió del seu patrimoni artístic i religiós. Són béns que l'Església, al llarg dels segles, ha anat creant, amb destinació al culte. Quan les circumstàncies ho han aconsellat, sobretot per raons de seguretat (incendis, robatoris...), espoli (guerres, cobdícia humana...) o manca d'ús, han passat a formar part de les col·leccions d'un museu.

A Catalunya hi ha set museus diocesans: Barcelona, Girona, Lleida, Solsona, Tarragona, Urgell i Vic. Avui oferim unes pinzellades de tres d'ells per tal de conèixer la seva tasca i les meravelles que atresoren.

© Museu Diocesà i Comarcal de Solsona

Les peces de les seves col·leccions són de les comarques que integren el bisbat de Solsona.

Museu Diocesà i Comarcal de Solsona

Aquest any 2021 celebrem els 125 anys de la creació del Museu Arqueològic Diocesà de Solsona, embrió de l'actual Museu Diocesà i Comarcal de Solsona. Situat a l'edifici del Palau Episcopal, recull l'art de les parròquies que conformen la diòcesi de Solsona i a la vegada una de les primeres col·leccions d'arqueologia, esdevenint un dels museus més desconeguts i alhora més rellevants de Catalunya.

Aquest Museu neix en l'etapa del bisbe Ramon Riu i Cabanes com a part del programa pedagògic i la voluntat de recuperar el patrimoni cultural a partir del 1896. A la seva arribada, el bisbe Amigó va nomenar director mossèn Joan Serra i Vilaró (1909-1925), moment en què el Museu va rebre un fort impuls que el va projectar en tots els seus aspectes, molt especialment en l'àmbit de l'arqueologia, esdevenint tot un referent. Amb l'esclat de la Guerra Civil, Francesc Viadiu nomena com a nou director Manuel Boixader (1936-1939), que

tindrà com a principal objectiu el salvament patrimonial de les col·leccions del Museu i evitar-ne la desaparició. Passat el conflicte, va prendre el relleu el doctor Antoni Llorens (1939-1977), que treballarà incansablement pel retorn de les obres i l'entrada dels nous conjunts de les pintures murals de Pedret, Cardona i Casserres.

El principal canvi va ser a partir de l'any 1982, quan es va realitzar la remodelació global del Museu, que es va portar a terme en dues fases. La primera fase va abraçar els fons de prehistòria, edat antiga i edat mitjana (romànic). Aquesta fase va ser inaugurada el 26 de novembre del 1983. La segona fase va abastar les sales d'edat mitjana (gòtic) i edats moderna i contemporània, finalitzades el novembre del 1989.

Amb la voluntat de millorar l'equipament, enguany s'està treballant en la reforma de la Sala de Sant Quirze de Pedret, on es conserven les pintures murals de

L'Orant i *El Cavaller*, del segle X. Aquest nou espai permetrà al visitant poder copsar de primera mà la restauració d'aquest important conjunt —de la mateixa qualitat que les pintures murals de Taüll—, així com una reforma de l'espai museístic que posarà de manifest el prestigi d'aquest conjunt compartit amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Reivindiquem, com a país, el paper rellevant de l'Església en la conservació, promoció i difusió de l'art. Catalunya preserva grans conjunts patrimonials i institucions museístiques posades a l'abast de tothom. Molts d'ells lluny de les grans ciutats i dels grans recorreguts, que són desconeguts pel públic en general, però que, com a societat, hauríem d'apostar com a institucions claus per al desenvolupament de la cultura a casa nostra.

CARLES FREIXES CODINA

Director del Museu Diocesà i Comarcal de Solsona (www.museusolsona.cat)

Museu Episcopal de Vic

La intuïció i l'acció del bisbe Morgades va ser magistral. Conservar allò que corria perill de malbaratar-se i que era el llegat material i visual de la fe que havia anat amarant la vida dels habitants d'ençà de més de mil anys és l'acció de prendre consciència de l'herència que gaudim de tenir, i que hem de ser capaços de fer rendir avui.

Aquesta herència, que des de bon començament Mn. Josep Gudiol va estructurar amb un discurs molt acurat, està molt ben conservada al Museu Episcopal de Vic. La contemplació de la seva col·lecció desperta la càrrega humana i espiritual que du amada: sorprèn i motiva aquell que la visita no per quedar-se en una lectura del passat, sinó com una veritable interpel·lació en el moment que vivim. Una col·lecció que no deixa indiferent i que és de visita obligada.

Un Museu que l'any 2002 començava una nova singladura, amb una reforma total, i que s'ha anat situant amb força en el món dels museus del país, així com d'Europa, gràcies a les exposicions de temàtica medieval que al llarg d'aquests divuit anys ha anat portant a terme.

Arribada la majoria d'edat, els responsables del Museu han fet una parada i han marcat les línies de treball de cara als propers deu anys.

En primer lloc, emergeix la voluntat de posicionar la institució com a museu d'art medieval. Altres eixos essencials consisteixen a posar en valor la col·lecció i a accentuar la notorietat del museu. Això vol dir treballar per ser un museu encara més reconegut, visitat i utilitzat socialment a nivell nacional i internacional, per la singularitat i excepcionalitat de la seva col·lecció d'art medieval.

Cal també incentivar les relacions entre el museu i la societat, duent a terme un treball de compromís amb l'entorn. La programació i l'oferta del museu han de ser suggeridores i entusiasmadores per poder fer-ne un espai de connexió social.

El treball amb els visitants és una línia encetada des de bon començament, però que cal reafirmar al llarg del temps. Per això ens proposem de continuar avançant en el treball d'immersió —aprofitant les noves tecnologies—, a fi que la riquesa de continguts i de missatge que es conserva al museu

Pintures murals romàniques de Sant Salvador de Polinyà, que es poden visitar al Museu Diocesà de Barcelona.

Una de les funcions d'un museu diocesà és l'estudi i difusió del seu patrimoni artístic i religiós

es faci cada vegada més entenedora. Unes línies que seran possibles si la gestió de l'equip humà continua amb la mateixa passió amb què ho ha fet al llarg d'aquests anys, i també amb el suport institucional i de persones i empreses que opten per sostenir aquella cultura que posa gruix a la societat.

Un pla estratègic que, fidel a la història del museu i també als reptes d'avui, vol ser continuador d'aquell objectiu que tan bé va escriure Mn. Gudiol: «Ajudar que's reveli un poble que, havent tingut vida pròpia, conforme demostren els monuments que consagra a Déu, no pot resignar-se a morir.»

Les propostes educatives, les ofertes familiars i les activitats de tot tipus que s'ofereixen al llarg de l'any estan a les vostres mans només entrant a la web. Aquí podreu gaudir d'un primer tast que us facilitarà la visita i que de ben segur us emocionarà i us esperonarà a visitar el museu. Us hi esperem!

MN. JOSEP MARIA RIBA

Director del Museu Episcopal de Vic (www.museuepiscopalvic.com)

Museu Diocesà de Barcelona

A cavall entre els segles XIX i XX naixien a Catalunya els primers museus diocesans amb la missió de preservar el valor material i immaterial de tots aquells objectes que eren a les parròquies de la diòcesi i ja no servien al culte. Així, el 22 d'octubre del 1916 s'inaugurava el Museu Diocesà de Barcelona a la planta baixa del Seminari Conciliar. El seu primer director, Mn. Manuel Trens Ribes, un dels eclesiàstics més influents en el món de la cultura catalana de la seva època, aviat va començar a pensar en el seu trasllat a la Casa de l'Almoina, un canvi que per diversos motius no es va fer efectiu fins al 1989, sota la direcció de Mn. Josep M. Martí i Bonet. En aquell moment es restaurà l'edifici i el Museu Diocesà de Barcelona obrí definitivament les seves portes a la Casa de l'Almoina amb l'exposició *Millenium. Història i art de l'Església catalana*, un esdeveniment que fou molt important per a l'obertura de l'Església a la societat. Des d'aleshores, en els darrers trenta-dos anys, el Museu no ha deixat de treballar, enriquint els seus fons i millorant les seves instal·lacions en un edifici que ja ha acollit al voltant de dues-centes cinquanta exposicions sobre la seva pròpia col·lecció i altres temes i artistes, sovint amb la col·laboració d'institucions eclesiàstiques i civils.

Actualment, sobre els sòlids fonaments que representen aquests cent anys d'història, el Museu treballa sota la direcció de Mn. Robert Baró en un nou projecte museològic, en el marc del Pla Pastoral Diocesà *Sortim!*, per donar un impuls renovat a les seves funcions, amb un caràcter més obert envers les parròquies i nous àmbits socioculturals, incidint en l'estudi, la gestió i la difusió dels aspectes immaterials del patrimoni de l'Església, en el propi Museu i en el territori de la diòcesi i les seves parròquies. Un dels principals objectius és posar al servei de la societat el missatge cristià a partir de l'experiència amb el patrimoni de l'Església de Barcelona, interpretant-lo en el seu context sempre que sigui possible, provocant en el visitant l'entusiasme, la sensibilització, la conscienciació i el compromís amb la seva conservació.

El fons del Museu abraça una cronologia molt àmplia des de l'antiguitat tardana fins a l'actualitat, amb exemples destacats de la gran riquesa patrimonial de l'antiga diòcesi de Barcelona (actuals bisbats de Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa). Entre les obres més importants que es poden veure, es troben les pintures murals romàniques de Sant Salvador de Polinyà, que presideixen el refector de la Casa de l'Almoina, inaugurades el 1122 quan el bisbe sant Oleguer va consagrar aquesta església parroquial. També es pot admirar l'obra d'alguns dels artistes més representatius en l'art català, com Bernat Martorell, Pere Garcia de Benavarri, Jaume Huguet, els Vergós, Joan Gascó, Pere Nunyes i Enric Fernandes.

JOANA ALARCÓN

Tècnica en Gestió de Patrimoni del Museu Diocesà de Barcelona (www.esglesia.barcelona/museu-diocesà)

SABER ESCOLTAR

Encara el Covid-19

Els periodistes solen afirmar que les notícies valen per la seva actualitat. És cert que corren amb una gran velocitat i que sembla que un dia valgui una eternitat. Som gent apressada, la pressa no ens deixa reflexionar. Aquest fenomen s'està donant en la pandèmia. Els dies d'estiu sembla que l'hagin vençuda. Però, no és cert. El virus va corrent amb la seva capacitat contagiosa. Se les heu amb la gent jove i amb persones que hi recauen. Cal, doncs, mantenir l'alerta.

La pandèmia porta unes realitats prou definides: l'economia ha caigut arreu, les clíniques abortives han tingut més feina, les esglésies s'hagueren de tancar. Hi ha, a fi de comptes, un munt de desastres de salut, econòmics i espirituals. La

dura realitat ens presenta famílies sense treball, gent que ha de viure d'institucions benèfiques, persones que han perdut la feina i els ingressos... S'ha enrunat la societat del benestar...

Algunes persones notables de la política han afirmat que la crisi del coronavirus alterarà per sempre l'ordre mundial. Ha estat dit com el que ha de ser la gran flor d'un nou ordre, amb tot el contingut que porta aquesta paraula. Contingut que suposa un canvi de tot amb la pena d'un nou ordre total del món que acabarà calculadament amb el viscut fins ara.

I els cristians què hi poden fer? Davant del desori d'aquesta pretesa novetat han de recórrer al factor Déu. Ell no està fora, però no és re-

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

conegut per molts. No compta en la política ni en la tecnocràcia. S'ha de mantenir lluny de tot aquest canvi. L'Església no cal que doni serveis que no fan falta.

Tanmateix Déu és aquí. No és la primera vegada que l'Església sembla que estigui perduda. El camí global ja ho solucionarà tot i el món pot anar sol. Els factors del nou ordre se senten valents amb els seus recursos i els seus plans, tot prescindint de Déu i de l'Església. Però Jesucrist és aquí i l'Església ha ajudat i ajuda el poble.

Alguns polítics afirmen que la crisi del coronavirus alterarà l'ordre mundial

P-J YNARAJA

Sacerdot del Montanyà
ynaraja@gmail.com

A PROPÒSIT DE...

Proves

Ningú no negarà que el virus Covid-19 ha causat una pandèmia que passarà a la història com un mal general a la salut, derivant-ne múltiples conseqüències d'ordre econòmic i social. Els noticiaris ens ho reiteren contínuament. Defuncions, confinament domiciliari i prohibició de desplaçaments seran fenòmens que mai no s'oblidaran. L'accelerada recerca i l'interès suprem per aconseguir vacunes també s'estudiarà als manuals d'història de la medicina.

Hi ha actualment dos fenòmens preocupants.

En primer lloc, tots estem d'acord que els qui no hem mort, ni hem ingressat als hospitals, ni patit confinaments domiciliaris, tots, tots, sofrem certes deficiències mentals. Espiritualment no som els

mateixos. I no precisament perquè siguem més vells, que ho som.

El simple fet de cobrir el rostre amb una mascareta modifica la nostra relació interpersonal. Podem confiar les nostres penes, neguits, angoixes o grates sorpreses per telèfon. El fregament de l'universal aparell substitueix d'alguna manera, i sense aconseguir-ho, la carícia que volguéssim fer o rebre. L'indispensable deure de desinfectar les mans i privar-nos d'abraçar o estrènyer les mans amigablement, de mica en mica, i sense ser-ne conscients, ens fa mal. Els altres seran el clàssic *homo homini lupus* («l'home és un

L'Esperança brilla per la seva absència, i això és greu

llop per a l'home», Plaute, segle III aC). Sense cap mena de dubte, tota persona, un mateix o els altres, pot representar un perill greu de contagi i això fa mal.

Hi dominen les precaucions, de vegades exagerades, o les imprudències d'irresponsables pel que fa a la seva vida o a la dels altres. Manca il·lusió. Més encara, l'Esperança brilla per la seva absència. I això darrer és greu.

Ens examinem de Fe, som creients, practicants o no, o som agnòstics o ateus. Ens examinem de Caritat, som generosos, egoistes o garrepes. Ho reconeixem o així ens consideren. Ens examinem d'Esperança?

El nostre món abans ja del Covid-19 pateix d'Esperança. I això és greu. (Continuaré)

Vida eclesial

Aquesta setmana el papa Francesc recorda a la comunitat internacional el compromís amb la reconstrucció de Beirut, visitem les sepultures de sants a Catalunya, Mn. Ruaix ens parla de Perodisme i Oriol Jara reflexiona sobre la ciència

El Papa recorda a la comunitat internacional el seu compromís amb la reconstrucció del país

El Líban, un país amb ferides no cicatritzades

El Líban és el lloc religiosament més complex i variat de tot Orient Pròxim, fins i tot més que Israel i els territoris palestins. Habitat tant per cristians com per musulmans de diferents confessions, el país dels cedres va ser increïblement pròsper fins que el 1975 va esclatar una sagnant guerra civil que va durar quinze anys. Amb la pau, el Líban va recuperar una mica de la seva antiga esplendor, però la societat encara avui està fracturada per dissensions polítiques i religioses, la qual cosa produeix episodis periòdics de violència, tant interns com amb els països veïns.

Per si tot això no fos poc, els libanesos han patit especialment les conseqüències de la crisi financera mundial (agregada per la corrupció de la classe política local), els efectes de la pandèmia i, fa un any, la terrible explosió del port de Beirut. El resultat: més de 200 morts, milers de ferits i la destrucció de gran part del centre de la ciutat. En aquest moment la comunitat internacional es va comprometre amb la reconstrucció, però un any després moltes de les ajudes promeses no han arribat. Per això, el

papa Francesc, en l'audiència general del 4 d'agost passat, va llançar una crida urgent a complir amb el deure d'ajudar el Líban: «Cal fer realitat un camí de resurrecció amb gestos concrets, no només amb paraules.» També va expressar la seva voluntat de visitar el país, encara que de moment encara no hi ha un calendari estipulat: «El meu desig de poder-vos visitar és gran i no deixo de pregar per vosaltres per tal que el Líban torni a ser un missatge de fraternitat i de pau per al conjunt del Pròxim Orient.»

Per la seva banda, el cardenal Béchara Boutros Raï, patriarca dels catòlics maronites, la primera confessió cristiana de país, va llançar un missatge de pau i reconciliació durant la missa en memòria de les víctimes celebrada també aquest 4 d'agost. Es va dirigir especialment als integrants de les manifestacions convocades amb motiu del primer aniversari de l'explosió: «Crido als germans i germanes que se sumen a les protestes a evitar la violència, les paraules feridores i els atacs contra les institucions,

Foto: El patriarca dels catòlics maronites, cardenal Béchara Boutros Raï, durant la missa en record de les víctimes de l'explosió.

els béns públics i privats i les forces de seguretat.» Així mateix, va alertar de la importància de la unitat respectant les diferències confessionals i ideològiques, i va retreure a les administracions la seva ineficàcia i corrupció: «La societat ha tornat enrere, l'estat s'ha enfonsat, la democràcia ha retrocedit, el pacte nacional s'ha deteriorat...»

Paral·lelament a aquestes declaracions del Papa i el cardenal Raï, el 4 d'agost passat va començar a Brégançon, una localitat de la Costa Blava, una conferència internacional organitzada per l'ONU i el president francès, Emmanuel Macron, per recollir fons per al Líban. Quan acabi la trobada s'espera haver reunit més de 300 milions d'euros. Per ara sembla que les negociacions van per bon camí, encara que els donants adverteixen al govern libanès que ha de realitzar un esforç per millorar la seva transparència financera i assegurar la distribució eficaç d'aquests fons entre la població.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Santa Clara segle XXI

Clara d'Assís, la festa de la qual celebrem l'11 d'agost, va ser una intrèpida dona que ho va deixar tot per seguir el camí de Francesc i els germans menors. Ella anhelava anar pel món, com ells, en pobresa i humilitat, anunciant el gegant amor de Déu, promovent la pau i donant testimoni de Crist ressuscitat. Com els germans, volia ser també contemplativa. Però la novetat dels franciscans —i dels seus contemporanis dominics— consistia a afegir als temps de pregària silenciosa l'apostolat obert, anant de poble en poble com els primers deixebles de Jesús, vivint d'almoines i sense posseir res que els lligués el cor. Però en la seva època (segle XIII) era impensable que les dones anessin pels camins sense la protecció d'un marit, o que les consagrades posessin un peu fora del convent.

Adaptant-se a les categories del seu temps, Clara va romandre a Sant Damià, a Assís, durant tota la seva vida, sent una llum extraordinària de coherència, amor, humilitat i alegria. El seu perfum va arribar lluny i es van multiplicar els seus convents per tot Europa.

Què passa amb les dones d'avui que sintonitzem amb Clara d'Assís al segle XXI? Comptem amb tota la riquesa de la seva vida i el testimoni de les clarisses actuals. A més, se'ns ofereixen altres formes d'associació que l'Església proposa als fidels per assolir la santedat. Afegim l'avantatge que, mantenint-nos contemplatives, humils i pobres, podem viatjar pel món sense condicions, proclamant les meravelles de l'amor de Déu, amb les paraules i les obres.

La pobresa no està renyida amb els mitjans de la nostra època, a canvi, si es posen al servei de la vocació i la missió de qui segueix Crist amb l'estil valent de Francesc i Clara d'Assís.

LETICIA SOBERÓN

Sepultures de sants a Catalunya

Entre els deu bisbats catalans que configuren la Tarraconense, hi ha un centenar llarg de llocs on es conserva i venera el sepulcre de sants o beats fills de la nostra terra, sense comptar els innumbrables temples que conserven i veneren relíquies o cossos de sants forans, portats a vegades des de terres llunyanes i que ocuparien molt més espai que aquest article.

De la dotzena de sants i santes màrtirs a Catalunya en època romana, en la majoria de casos la localització de la tomba se sustenta en la tradició, alguna d'origen tardà. Dels primers màrtirs, l'any 259, sants Frutuós, Auguri i Eulogi, en la invasió sarraïna al segle VIII, els cossos van ser portats a l'abadia de Capodimonte, a la Ligúria, i una part retornaren a Tarragona al segle XIV, a la capella dels Sants Màrtirs, de la seva catedral, dedicada a Santa Tecla.

Santa Eulàlia de Barcino, martiritzada el 303, descansa a la cripta de la catedral de Barcelona, dedicada a la Santa Creu i Santa Eulàlia, amb una historicitat que s'embolcalla de llegenda i de primeres referències tardanes, cap a l'any 660. Les seves despulles foren localitzades el 878 pel bisbe Frodo i portades on reposen, en un sarcòfag gòtic del segle XIII.

Coetanis en el martiri són sant Feliu o Fèlix l'Africà, de Girona, que cal no confondre amb el de Vilafranca, cos portat de Roma el 1699. El gironí, segons la tradició, fou martiritzat i enterrat al lloc on hi ha la basílica del seu nom.

Igualment de la darrera gran persecució romana són sant Sever, Medir, Cugat, vinculats al monestir

de Sant Cugat del Vallès. Les despulles de Sever foren portades a la catedral de Barcelona el 1403 i van desaparèixer el 1808 en la guerra del Francès; de les de Medir, tradicionalment a Sant Cugat, avui hi ha relíquies a Sant Miquel de Cardona. Les de Cugat, que eren al seu monestir fins al 1835, quan l'exclaustració, van ser portades a Barcelona, a la desapareguda parròquia de Sant Cugat del Rec. Avui són a Santa Maria del Mar i l'arqueta, al Museu Diocesà.

També màrtirs en aquella època i enterrades a Sant Cugat van ser les santes Juliana i Semproniana. La notícia més antiga sobre elles és del 1089. El 1772, després de gairebé un segle demanant-ho, les relíquies foren traslladades a Mataró, d'on suposadament eren filles, i avui es veneren a la basílica de Santa Maria de Mataró.

Sant Anastasi és patró de Lleida

Sant Eudald, de cronologia imprecisa, és venerat a Ripoll, on arribaren les relíquies el 978.

és Catalunya: les seves restes són a la capella del seu nom a la basílica dels Sants Just i Pastor de Barcelona.

Sant Eudald, de cronologia imprecisa, és venerat a Ripoll, on arribaren les relíquies el 978. Fa cinquanta anys, excavant a l'església de Santa Maria de Sorba, al Berguedà, edificació del segle VI, van trobar un *Martyrium*, on va aparèixer damunt d'una cambra sepulcral la inscripció *[E]UBALDIS RELIQUIAE SUNT MARTYRIS XRISTI. AMEN.*

Pel que fa a sant Mer, llegendari abat de Banyoles finat entre el 800 i el 827, la tradició el fa enterrat a Sant Esteve de Guialbes, a Vilademuls; sant Martirià, l'altre sant banyolí, patró de la ciutat, va ser portat a Banyoles al segle XI des de la Ligúria. La seva arqueta, obra dels orfèvres Artà, de la primera meitat del segle XV, és una joia del gòtic català, robada el 1980 i recuperada el 2009.

Si fins a l'any mil parlem sovint de sepulcres de sants identificats generalment per la tradició i amb explicacions llegendàries, a partir de l'any mil de tots es tenen proves concretes que en demostren l'autenticitat. Sant Ermengol, bisbe d'Urgell, que va morir accidentalment el 1035 en caure de la bastida quan construïa el Pont de Bar sobre el Segre, descansa a la cripta de la catedral d'Urgell, la romànica Santa Maria de la Seu. La urna de sant Ermengol és un reliquiari del segle XVIII.

Un successor d'Ermengol va ser sant Ot d'Urgell, finat el 1122. Enterrat al monestir de Santa Maria de Gerri de la Sal, les seves despulles foren venerades anys més tard

Si fins a l'any mil parlem sovint de sepulcres de sants identificats generalment per la tradició i amb explicacions llegendàries, a partir de l'any mil de tots es tenen proves concretes que en demostren l'autenticitat

des del 1627 i de Badalona des del 1672, si bé des del 1635 tenia altar a Santa Maria de Badalona. El 1896, en unes obres, es van trobar unes restes que, sense més, s'identifiquen com del sant. Van ser salvades de l'incendi de l'església el 1936.

Encara màrtirs, a inicis del segle IV tenim sant Magí, ermità a Brufaganya, que suposadament descansa en el seu eremitori, però les restes no s'han trobat mai. A diferència de sant Narcís, bisbe de Girona, un altre sant embolcallat de llegenda. Esmentat des del 858 i com a gironí des del 1002, des del 1387 és patró de la ciutat. El seu sepulcre gòtic, del 1328, és a l'església de Sant Feliu. Les seves restes foren profanades el 1936.

Molt més concret és sant Pacia de Barçino, finat cap al 390, del qual es conserven textos escrits. Tot i escriure en llatí, és el literat més antic conegut, nascut al que avui

a la catedral, a la Seu, però el retaule i el sarcòfag van ser cremats pels incendiaris de 1936. De l'altre bisbe d'Urgell sant, sant Just, del segle VI, no es té coneixement d'on està enterrat.

Oleguer Bonestruga, sant Oleguer, bisbe de Barcelona i arquebisbe de la recuperada Tarragona, mort el 1137, venerat de bon començament, canonitzat el 1675, el seu sepulcre monumental és a la catedral de Barcelona, a la capella del Sant Crist de Lepant, amb escultura de 1406 obra de Pere Sanglada.

Sant Ramon Nonat, mercedari, moria el 1240, té el seu monumental sepulcre al monestir de Sant Ramon del Portell, a la Segarra. Sant Bernat Calbó, cistercenc, moria el 1243 sent bisbe de Vic i fou enterrat a la seva catedral de Sant Pere; la tomba, de primers del XVIII, va ser profanada el 1936. Sant Pere Nolasc, fundador mercedari, finat el 1256, i les mercedàries santa Maria de Cervelló, morta el 1290, i la seva companya santa Colàgia, finada el 1295, serien enterrats al convent de la Mercè. De santa Maria de Cervelló es conserva, buit, el sarcòfag del segle XIV. En canvi, el també mercedari sant Pere Ermenegol, que moria el 1304 a la Guàrdia dels Prats, tocant a Montblanc, està enterrat a l'església, on va néixer i morir, superant incendis i saquejos. Part dels seus ossos se salvaren el 1936 i continuen on va ser enterrat.

Sant Ramon de Penyafort, dominic, que moria a Barcelona el 1275, home eloqüent i savi, enterrat al convent de Santa Caterina, quan la Desamortització va ser traslladat a la catedral. El 1879 va ser instal·lat a la seva capella actual al mateix sepulcre que tenia a Santa Caterina.

Quatre segles després, el 1702, moria un nou sant català, sant Josep Oriol, canonitzat el 1909, va ser enterrat a l'església de Santa Maria del Pi, d'on era beneficiat. Segle i mig després, el 1854, i també a Barcelona, moria santa Joaquina Vedral, fundadora de les Germanes Carmelites de la Caritat. Enterrada al cementiri del Poblenou, el cos va ser traslladat el 1983 a l'Oratori del Mas Escorial de Vic, casa mare de la seva institució.

Vinculats a Osona tenim sant

Com advertia al principi, parlo de sants enterrats a Catalunya tot excloent els centenars de relíquies rebudes d'altres indrets, si bé la devoció popular fa nadius locals nombrosos sants forans

Pere Almató, dominic màrtir a Tonquín, al Vietnam, el 1861. El seu cos, recuperat el 1885, va ser portat a Barcelona per mar, via Manila, i en tren fins a Vic. Va ser sepultat a la parròquia natal de Sant Feliu Sasserra, al Lluçanès, però va ser profanat el 1936.

A la mateixa ciutat de Vic hi ha la tomba de dos sants fundadors coetanis. D'una banda, sant Antoni Maria Claret, que moria exiliat a Fontfrega el 1870. Les seves restes foren traslladades a Vic el 1897 i reposen al seu temple-sepulcre, a la casa mare de les congregacions que va fundar l'arquebisbe canonitzat el 1950. De l'altra, el Pare Coll, finat a Vic el 1875, fundador de les Dominiques de l'Anunciata. Les seves despulles reposen a la Casa Mare de la Congregació.

La reusenca santa Maria Rosa Molas va morir a Tortosa el 1876. Fundadora de les Germanes de la Consolació, està enterrada al con-

Sant Josep Manyanet està enterrat a l'altar major de la parròquia-santuari de Sant Andreu del Palomar que regenten els Fills de la Sagrada Família.

vent de la Casa Mare a Jesús, entitat municipal tortosina. Santa Paula Montal, fundadora de les Filles de Maria, mares escolàpies, moria al convent d'Olesa de Montserrat, on havia passat, a l'escola, els seus darrers trenta anys, el 1889. Està enterrada a l'altar major de la capella del convent.

Sant Enric d'Ossó moria a Gilet, Camp de Morvedre, el 1896, fundador de les Teresianes. Està enterrat al convent a Tortosa. L'any següent i també al País Valencià moria santa Teresa de Jesús Jornet, a Lliria, però seria enterrada a València.

Sant Josep Manyanet va morir el 1901 a l'escola que havia fundat el 1877 a Sant Andreu de Palomar, avui Barcelona. Allà, a la parròquia-santuari que regenten els Fills de la Sagrada Família està enterrat, a l'altar major, a poca distància de l'escola de la branca femenina que fundà amb la mare Encarnació Colomina, a la Sagrera, el 1898. El Pa-

re Manyanet va ser canonitzat ja al segle XXI, l'any 2004.

Una altra santa del segle XXI, santa Carme Sallés, fundadora, finada a Madrid el 1911, canonitzada el 2012, descansa a Madrid. En canvi, de sant Jaume Hilari Barbal, màrtir a Tarragona, afusellat el gener de 1937, canonitzat el 1999, se'n desconeix la localització de les restes.

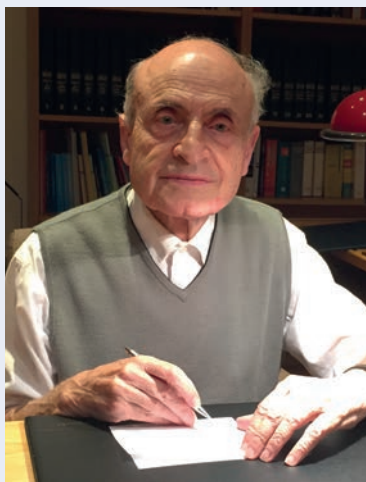
La llista de sants podria ser més exhaustiva. Com advertia al principi, parlo de sants enterrats a Catalunya tot exclouint els centenars de relíquies rebudes d'altres indrets, si bé la devoció popular fa nadius locals nombrosos sants forans. Respecte a la llista de beats i beates seria tan exhaustiva que necessitaria més espai, però en fem un tast com a mostra.

La beata Anna Maria Janer morí a Tarn el 1885 i està enterrada a la Seu d'Urgell; el beat Josep Tous, a Igualada; Josefina Saulea, al monestir de Montsió, a Esplugues de Llobregat; la beata Constança de Sicília, clarissa i muller del rei Pere el Gran, del convent de Sant Francesc va ser portada el 1852 a la catedral de Barcelona; la beata Petra de Sant Josep, a Sant Josep de la Muntanya, a Barcelona; el beat Pere Tarrés, a Sant Vicenç de Sarrià; el beat Bonaventura Gran, mort a Roma el 1684, va ser portat a Riudoms el 1972; el beat Francesc Palau, a Tarragona, on moria el 1872; el beat Dalmau Moner, popularment anomenat sant, des de la seva mort el 1341, ha estat en tres sepultures, avui és a la catedral de Girona; el beat Miró de Tagamanent a Sant Joan de les Abadesses; el beat Manuel Domingo i Sol al temple de la Reparació de Tortosa; el beat Joan d'Organyà...

En els darrers anys han estat beatificats nombrosos màrtirs víctimes en la passada guerra, immolats entorn del 1936, seria una altra llarga relació encara que en aquelles circumstàncies no de tots coneixem on reposen. En tot cas sí que volem deixar la porta oberta al lector d'aquest article sobre els nostres sants, per fer i dir-hi tota mena de matisos, consideracions, aportacions i puntualitzacions. Per això *Catalunya Cristiana* convida a participar a la secció *Cartes*, on tenen cabuda totes les observacions que vulguin fer-hi els lectors.

ESGLÉSIA I LLENGUA. LA MEVA EXPERIÈNCIA (II)

JOSEP RUAIX I VINYET
Eclesiàstic, gramàtic i escriptor

La redacció de *Catalunya Cristiana* m'ha demanat que continués la sèrie de les meves minime mòries sobre el tema del títol, sèrie que es va publicar en vuit articles o capítols durant els mesos de juliol-agost del 2020. Hi seguia, cronològicament, altres tantes etapes de la meva vida. En aquesta segona sèrie distribueixo el meu exercici memorístic per aspectes, concretament els següents: 1) Oratòria; 2) Estudis; 3) Poesia; 4) Traduccions; 5) Correccions; 6) Ensenyament; 7) Edicions; 8) Periodisme; 9) Història i música. Inevitablement, hi ha algunes repeticions respecte a la primera sèrie, però vistes amb un enfocament distint.

8. Periodisme

És cosa sabuda que, d'ençà de la invenció del periodisme, l'Església s'ha servit dels mitjans de comunicació periòdics per a propagar el seu missatge, com ho és aquest mateix setmanari *Catalunya Cristiana*. Jo, en el temps de la meva minyonia, rebia un publicació quinzenal que ens repartia Mn. Josep Passerisa, beneficiat de la parròquia de Moià; es deia *Camino* i provenia de l'Oratori de Sant Felip Neri vigatà. I conservo gairebé tots els exemplars de la *Hoja Parroquial* de Vic (que més tard esdevindria *Hoja Diocesana* i *Full Diocesà*, com veurem), en la qual la darrera pàgina, a partir del 24 d'abril de 1949, anava a càrrec de la parròquia local, que hi publicava les seves notícies, primer en castellà i progressivament en català. Una cosa semblant va passar amb *La Fiesta Santificada*, editada pels claretians des de Barcelona.

En l'aspecte profà, recordo que durant la guerra de Corea (1950-1953), quan tornava de l'escola a casa per dinar fullejava *La Vanguardia* (diari que duien a casa meva però que després passaven a recollir els seus subscriptors, uns nostres parents que vivien als afores de la vila) sobre els avatars d'aquell conflicte. I, durant el mateix període, vaig fer uns fullets manuscrits (en castellà) parlant d'uns fets d'actualitat moianesa.

Entrat al seminari, els meus familiars em feien arribar, dins la coixinera de la roba neta, retalls de premsa i fins i tot un butlletí gratuït portuguès: *Notícias de Portugal*. Com ja vaig dir en la primera sèrie d'aquestes minime mòries, en

el Seminari Menor vaig cuidar-me d'editar una revisteta poligrafiada, si bé va durar poc. I, com que a Moià hi existia una revista mensual, titulada *La Tosca*, vaig col·laborar-hi amb articles, de diferent temàtica i sense cap ritme constant, des del novembre de 1956 fins que, fent un gran salt en el temps, en 1976 en vaig ser redactor i, l'any següent, vaig ser nomenat cap de redacció, càrrec que culminaria, del 2002 al 2011, amb el de director. A partir del 2012 torno a ser-ne simple redactor.

Mentrestant, estant al Seminari

MOIÀ, 1947 - 2006

«LA TOSCA»,
TA ANYS DE VIDA MOIANESA

Jaume Clarà i Arisa

Foto: Portada del llibre on apareix més documentada l'activitat periodística de J. Ruaix.

Major de Vic, vaig col·laborar esporàdicament en la *Hoja Diocesana* i en el *Plantel* (revista del seminari vigatà). I, de Roma estant, vaig escriure cròniques per a la revista *Ori-flama* de 1968 a 1971, dins la secció «Sense fronteres».

Esporàdicament, des de 1962 fins a l'actualitat he publicat articles, cròniques, notes, etc. a *Cavall Fort* (revista infantil quinzenal, primerament editada amb el soplug dels bisbats de Girona, Vic i Solsona), *Serra d'Or* (revista mensual editada sota els auspicis de l'Abadia de Montserrat), *Presbyterium* – *Quaderns de Pastoral* (portaveu, durant molts anys, del Centre d'Estudis Pastoral ubicat a Barcelona), *Full Diocesà* (continuació, a partir de 1973, de l'esmentada *Hoja Diocesana*), *Plantel* (revisteta més tard anomenada *Planter*), *Avui* (diari barceloní, actualment convertit en *El Punt Avui*), *Modilianum* (revista d'estudis del Moianès, de periodicitat semestral), *Truc* (revista del Moianès, de periodicitat vària), *Vacarisses* (revista mensual), *Full parroquial trimestral de Calders*, *El Castell de Calders*, *Quaderns de la Selva*, *Tretze Veus* (butlletí catequístic de l'arxiprestat del Moianès), *Butlletí Oficial del Bisbat de Vic*, *Hospitalitat de la Mare de Déu de Lurdes Informa* (editat per les hospitalitats de Vic i Solsona), *La Calderina* (revista de Calders), *Catalunya Cristiana* (setmanari). També n'he publicats en programes, fullets i recordatoris, formats que ja no entren dins el periodisme pròpiament dit. Els articles periodístics amb més ressonància van ser els titulats «Diguem

Els articles periodístics amb més ressonància van ser els titulats «Diguem no a la pena de mort» i «La campanya per l'amnistia»

no a la pena de mort» i «La campanya per l'amnistia», publicats en el *Full Diocesà* i reproduïts pels *Documents d'Església montserratins* de dates 15-2-1972 i 1-5-1975 respectivament.

Els articles generalment han anat signats amb el meu nom (o la seva inicial) i un o dos cognoms, però també n'hi ha molts sense signar, uns pocs amb pseudònim (*Observator*, *I. Ràmines*) i encara alguns escrits en col·laboració amb companys seminaristes.

Sobre la meua activitat periodística, plasmada majoritàriament en la revista *La Tosca*, deixem que sigui Jaume Clarà i Arisa (antic alumne meu i ara infatigable historiador i promotor cultural), en el seu llibre *Moià, 1947-2006* (Moià 2007, p. 48), qui la resumeixi: «El tarannà que Josep Ruaix imprimeix a *La Tosca* a través dels seus editorials ve marcat per un quintuple eix [...]: l'accent nacionalista [...]; la defensa de la comarcalitat del Moianès [...]; la cultura de l'esforç i de la participació personal en les activitats ciutadanes, vinculat amb un dels conceptes clau de la [seva] trajectòria [...]; la defensa de la continuïtat [...]; el conservadorisme en les formes de viure i, en especial, en el camp de les tradicions [...], i el component religiós, molt lligat a l'exercici del seu ministeri sacerdotal [...]. Més endavant s'hi afegiran doseixos més: un de relacionat amb la defensa del multilateralisme en les relacions internacionals, i l'altre, un apropament a les tesis més generals del pensament ecologista.» Amén.

PER QUÈ SOC CRISTIÀ?

A tots aquells que són cristians catòlics des del naixement, i en tradicions familiars religioses, els crida l'atenció i els impacta la mirada d'algú que és cristià per convicció a partir de les lectures i l'experiència. Per això he volgut compartir aquest recorregut iniciàtic al llarg de nou setmanes.

ORIO JARA

Director, guionista i productor catòlic

Aitana Montaner

Per la ciència

La paradoxa entre la fe i la ciència és una falsa dicotomia. Aquesta suposada contradicció es basa en conceptes equivocats i en el desconeixement general que té la gent sobre la ciència. Per exemple, la teoria del Big Bang fou proposada per un científic i capellà catòlic anomenat Georges Lemaître. La seva teoria, que alguns fan servir incomprensiblement com una evidència contra Déu, va ser rebutjada en el seu moment perquè molts la consideraven massa semblant a la creació de l'univers de la Bíblia. A mitjans del segle XIX, un altre sacerdot catòlic anomenat Gregor Mendel, va formular les Lleis de Mendel, sobre la transmissió de l'herència genètica, considerades com la base fundacional de la genètica. El pare de la citologia (l'estudi de les cèl·lules) fou un altre sacerdot, Jean Baptiste Carnoy, així com George Mary Searle, capellà i astrònom que va descobrir sis galàxies. La llista de sacerdots rellevants en la ciència és inacabable. Des del físic Michał Heller, que ha treballat en la unificació de la teoria de la relativitat i la mecànica quàntica, fins a Arthur Peacocke, pioner en la investigació dels principis químics de l'ADN. A banda dels sacerdots, la ciència moderna està plena de grandíssims noms cristians com Louis Pasteur,

Erwin Schrödinger, Alexander Fleming, Guillermo Marconi o Max Planck. Per què n'hi ha tants? Perquè la constatació de l'existència de complexes lleis que regulen la vida i l'univers és una evidència d'una ment creadora i organitzadora. És a dir, el fet que existeixin lleis en el món natural que ens permetin predir un eclipsi o la rotació d'un planeta són, per a molts científics, proves irrefutables d'un creador absolutament gloriós. Ho descriu perfectament el premi Nobel de Física Werner Heisenberg: «El primer glop de la copa de la ciència et torna ateu, però al final del got t'està esperant Déu.» Al contrari del que molta gent pensa, la creença en l'aparició casual de la vida no està basada en criteris científics, tal com deia irònicament el premi Nobel de Medicina George Wald: «No vull creure en Déu, per això escullo creure el que és científicament impossible, que la vida va sorgir espontàniament per atzar.» Si ens trobéssim un bolígraf al bosc ningú no ens podria convèncer que hi ha aparegut de manera natural. Ens semblaria impossible que fos fruit de l'erosió casual de l'entorn. Si ens sembla impossible que un mecanisme tan senzill no hagi estat creat per algú, ¿per què pensem que sí és possible amb els éssers vius?

SIGNES D'AVUI

La «Cova»

LLUÍS SERRA LLANSANA
lserrall@gmail.com

La Cova de sant Ignasi, que es troba a Manresa, és en realitat una balma sobre el riu Cardener. Es tracta, segons el diccionari, d'una cavitat no gaire pregona en una paret de roca o en un vessant molt rost, en la qual penetra la claror. Sant Ignasi hi passa onze mesos, viscuts en situació de vulnerabilitat, dedicats a escrutar la pròpia biografia, a obrir-se a l'experiència de Déu, a engiponar els exercicis espirituals... La Cova proporciona interioritat i empara, oberts a una llum clara que pugna per trencar la foscor. La confrontació perenne entre nit i il·luminació, impossible sense la complicitat de totes dues. Se celebren els 500 anys d'aquell esdeveniment, que va generar un meravellós trencadís de conversió.

Amb motiu d'aquesta comen-

moració, el santuari de la Cova ha experimentat una profunda transformació en dotar a les vuit capelles laterals d'uns mosaics de bellesa extraordinària, que porten el segell de Marko Rupnik, artista jesuïta eslovè que juntament amb el seu equip treballa al Centre Aletti a Roma. El 2015 vaig assistir a Madrid a una de les seves conferències i em va fascinar. Vaig llegir un dels seus llibres i algunes de les seves referències de pensament es nodrien de fonts més aviat allunyades de les que solem fer servir aquí. Abans de visitar aquest espai, anomenat per

L'espiritualitat i la bellesa obren una escletxa de transcendència

Rupnik «espai de trobada», pensava en el risc que aquests mosaics tan esplèndids poguessin relegar a un segon pla la força espiritual de la Cova. Després de la visita, l'impacte visual va superar les meves previsions, el contingut teològic-bíblic em va resultar esplèndid i la integració dels mosaics amb la Cova era evident. L'espiritualitat i la bellesa obren una escletxa de transcendència envers l'esfera de la Trinitat. Segons paraules del fullet explicatiu, la proposta va ser fer un itinerari des dels Exercicis Espirituals en la història de la Salvació. Com mostren els mosaics de la quarta estança, Déu té diverses maneres de manifestar-se, sigui en directe o sigui a través del somni. L'essencial: discernir la seva voluntat per entrar en la dinàmica de la conversió. Com sant Ignasi.

VICTÒRIA MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Fa més d'un any i mig que la vida en el món ens ha posat a prova com feia temps que no ho experimentàvem: un virus insignificant ha trastocat el nostre món i ha canviat tantes coses al nostre voltant, que mai no ho haguéssim pogut imaginar. Ens ha tocat a tots pagar les conseqüències: treballadors, infants, joves, propietaris, artistes...

Però hi ha un personal que ha patit i en continua patint la pitjor part. És, sens dubte, el personal sanitari. Ho he pogut comprovar en tres ocasions durant aquests anys. I si bé no ha estat a causa de la pandèmia, sí, per altres causes he experimentat el que es viu als centres sanitaris durant les circumstàncies actuals: aglomeració de malalts als quals cal atendre amb el personal de què es disposa, tenint en compte la

FINESTRA A LA VIDA

El personal sanitari a prova

necessitat actual quan tornen a aparèixer els pics d'infecció, sovint per manca de cura en alguns moments dels qui obrim pas a circumstàncies que afavoreixen la transmissió de la malaltia. Passar més d'una nit en un llit d'urgències d'un hospital és una experiència que no s'oblida fàcilment. El personal sanitari que ens atén passa hores sense aturar-se ni un minut i suportant sovint les exigències dels qui protesten per no ser atesos quan ho necessiten perquè no donen a l'abast, a causa del gran nombre de pacients.

Des del meu llit m'arribaven crits d'urgència d'alguns pacients impacients que rebien sempre la mateixa resposta: «Ja vinc, un moment, que tenim molta gent...»

Fins i tot, haig de confessar que em sentia afortunada pel fet d'estar atesa en una ciutat on la sanitat està molt millor que en altres llocs del món. No hem de fer res més que

mirar algunes escenes de ciutat de l'Índia, per exemple, per saber de diferències socials, d'angoixes de desigualtats, de pobresa injusta, de marginació extrema...

Mentre el nombre de vacunats als països desenvolupats és ja molt gran, ara comencen en alguns països pobres, víctimes de la injustícia i la desigualtat.

Confesso que, mentre sentia admiració i agraïment al personal sanitari que m'ha atès en un centre hospitalari català, he imaginat el que deu ser viure les mateixes circumstàncies en l'anomenat Tercer Món, on tants dels nostres germans pateixen la injustícia i la desigualtat social.

Passar més d'una nit en un llit d'urgències d'un hospital és una experiència que no s'oblida fàcilment

Esglésies del Baix Penedès (III)

Amb una llarga façana oberta al mar i un extens rerepaís intensament vinícola, el Penedès és una comarca de contrastos. Situada històricament a l'indar de la Catalunya Nova, va ser terra de frontera fortificada entre els comtats cristians del nord i les terres islàmiques del sud. Nosaltres anem de ruta pel Baix Penedès, la part més meridional d'aquesta gran comarca, i en visitem esglésies parroquials emblemàtiques i també les capelles d'alguns castells.

CAPELLES MEDIEVALS DE CALAFELL

Església del castell de la Santa Creu

A mesura que ens allunyem de la zona de la platja i ens acostem al nucli antic de Calafell deixem enrere el trànsit i el brogit de la munió d'estiuejants. Enfilem envoltats de silenci uns carrers estrets i costeruts fins arribar al peu mateix del castell de la Santa Creu, situat al punt més alt de la població. No es tracta d'una fortificació grandiosa, però la capella romànica d'estil llombard i la muralla medieval que ha conservat tot el conjunt, li confereixen una silueta airosa i inconfusible. Estem acostumats a veure moltes esglésies amb absis d'estil llombard al Pirineu o a comarques de més al nord, però no és tan habitual trobar construccions tan clarament romàniques com aquesta tan a la vora del mar. Aquest fet li atorga un valor singular.

Al punt d'informació del castell ens surt a rebre la Carme, que ens acompanyarà en aquesta visita. Ens explica que el turó on ens trobem es va convertir abans de l'any mil en un petit punt fortificat en mans cristianes davant de les terres islàmiques

La inconfusible silueta del castell de Calafell.

de més al sud. Seguim la nostra guia pel que devia ser l'antic pati del castell fins a l'església, a la qual s'entra per un bonic portal adovellat. Una vegada a dins ens trobem envoltats d'una construcció plenament medieval, encara que dividida en naus d'estils diferents. Anem fins a la nau del fons, on la Carme ens fa saber que som a la part més antiga de l'església, construïda al segle XI, en el més pur estil romànic llombard. No tarda a assenyalar-nos l'absis, on es conserven restes de pintures: "Es tracta d'uns frescos romànics del segle XII. Encara que estan força fragmentats s'hi pot intuir un àngel, Noè dins l'arca i, presidint tota

l'escena, el Pantocràtor. A la part de baix hi ha una decoració a base de sanefes geomètriques, sols i llunes." Contemplant aquestes pintures ens imaginem com devien ser originalment, i no dubtem gens que podien ser tan vistoses com les que s'han conservat a les esglésies del Pallars i la Ribagorça.

L'altar està sostingut per una primitiva peanya que té una creu inscrita. La Carme ens explica que malgrat el pas del temps aquesta és la mateixa pedra que sostenia l'altar antigament, la qual contenia les relíquies de la vera creu de Crist, de gran devoció en segles passats. De fet, la capella es va bastir al voltant d'aquestes relíquies de la creu, que són les que li van donar el nom. Per sota d'aquest senzill altar ens trobem una cripta de petites dimensions que custodia una imatge de la Mare de Déu. Tant Maria com l'Infant tenen faccions dolces. Per la nostra amfitriona sabem que "es tracta de la Mare de Déu del Remei, que sempre ha tingut una gran devoció a Calafell. La imatge original romànica va ser cremada l'estiu del 1936, i l'actual, d'un estil més clàssic, data de després de la guerra. Fa pocs anys es va fer una còpia de la imatge medieval, per donar una idea de com devia ser."

La part més antiga de l'església de la Santa Creu va ser construïda al segle XI.

Aquesta reproducció, que veiem dins d'una vitrina, mostra una Mare de Déu típicament romànica, asseguda al tron com una reina i pintada de colors ben vius. La nau del costat és lleugerament més moderna, segons ens informa la Carme, construïda en un romànic tardà i diàfan. A l'absis veiem unes altres pintures al fresc en estil gòtic, també fragmentàries. Així i tot hi aconseguim descobrir la figura dolça i estilitzada de la Mare de Déu.

Darrere la nostra guia pugem al terrat de l'església. Davant ens apareix un enorme campanar d'espada que impressiona qualsevol visitant. Les dues grans campanes que alberga, segons ens fa saber la Carme, no procedeixen d'aquesta església, sinó del sanatori per a nens amb tuberculosi que els germans de Sant Joan de Déu van obrir a Calafell ara fa uns cent anys. Efectivament, mirant cap al sud, es retalla contra la llunyana blavor del mar un edifici alt i solemne, on els infants de Barcelona

Sant Miquel de Segur és d'una aparença discreta i bella.

dels anys vint i trenta recuperaven la salut amb banys de mar i de sol. Just al costat del campanar ens fixem en una mena de torreta, de la qual no endevinem la funció. "És el comunidor", ens diu la Carme, "un element poc comú que avui només es conserva en algunes esglésies. Des d'aquí el capellà beneïa el terme, però també feia pregàries per allunyar el mal temps o altres perills i, d'aquesta manera, assegurar les collites."

Certament, des d'aquest lloc obtenim una bona vista de tots els voltants, i encara ara podem veure unes vinyes ben verdes als afores de la població que esperen ser beneïdes. Adrecem la mirada cap a uns turons poblats de pins i rere els quals s'amaga Segur de Calafell, per on continua la nostra ruta.

Sant Miquel de Segur de Calafell

En una petita elevació del terreny, salvada miraculosament de la voracitat del creixement urbanístic dels darrers cinquanta anys, s'alça la solitària església de Sant Miquel. És una construcció modesta, que fàcilment passa desapercibuda enmig de l'entramat d'urbanitzacions de Segur de Calafell. Construïda amb la pedra local amb la qual també es fan els marges dels camps o les cabanes de pedra seca de la comarca, tota ella té un to ocre clar molt càlid. De fora estant és atractiva per la seva gran senzillesa, per la manca, precisament, d'elements decoratius. Aquesta simplicitat fa que exteriorment, no sigui fàcil d'endevinar a quina època i a

L'absis romànic i la cripta de la Santa Creu.

quin estil exactes pertany l'hermita. Gairebé ens sembla intemporal, com si fos fruit d'una escletxa que ha esquinçat les coordenades humanes de l'espai i el temps.

A la part de fora veiem a terra restes de pedra d'unes grans premses d'oli o de vi. La nostra guia, la Carme, ens fa saber que pertanyien a una masia que hi havia vora l'església, i que fins i tot conservava una torre de guaita molt antiga. Malauradament, la febre constructora va poder més que el valor històric de la construcció i, als anys setanta, masia i torre van anar a terra. Ara, enlloc seu hi ha unes cases totes idèntiques d'un estil a mig camí entre eivissenc, grec i caribeny. Però, pensant en la dona de Lot, apartem la mirada d'aquesta visió i ens estimem més girar els ulls de nou cap a la bellesa primigènia de Sant Miquel, i hi entrem sense més dilacions.

Quan la nostra guia obre els llums ens fa l'efecte d'estar envoltats de la puresa feta matèria: la petita nau està coberta per una volta de creueria d'un gòtic primerenc sostinguda per arcs apuntats. La pintura blanca ajuda a realçar aquest sentit d'espai immaculat, no tacat per la cobdícia i la lletjor del món exterior. La Carme ens assenyala els capitells dels pilars que es troben a banda i banda de l'altar, on hi ha molt senzillament esculpits dos elements: "Aquí veiem representats una garba de blat i un pa. Fan referència a l'eucaristia i també als fruits de la terra que es recollien als voltants de l'església, quan Segur i tota la rodalia era una terra plenament agrícola."

En tot l'interior tan sols hi ha dues imatges. A mà esquerra, dins d'una fornícula, una talla de fusta moderna que representa el titular de l'església, sant Miquel, vençant el drac. Suspesa damunt l'altar hi ha una magnífica reproducció d'una majestat romànica. Aquest Crist a la creu, de colors vius i expressió serena, coronat com un rei i sense indicis de dolor, ens mira de fit a fit. Tanmateix, no són uns ulls que intimidin; no ens porten a abaixar els nostres, tremolosos i esporuguits, sinó a tornar-li confiadament la mirada. Una vegada tot ha estat vençut per la creu, de què hauríem de tenir por en presència seva? És que, potser, no estem davant de la Bona Nova de la salvació? Un silenci tranquil s'imposa i s'escampa, i encara ens acompanya quan sortim de sant Miquel. Ara, fins i tot l'exterior sembla transfigurat. Donem les gràcies a la Carme, per l'explicació que ens ha fet i pel temps que ens ha dedicat, i enfilem el camí cap a

Sant Miquel sembla intemporal, fruit d'una escletxa que ha esquinçat l'espai i el temps.

L'interior correspon a un gòtic primerenc.

XAVIER ROIG ROVIRA, *pvre.*
 Coordinador de l'àmbit celebratiu del
 Consell Pastoral Diocesà
 de l'arquebisbat de Tarragona

Revitalitzar la vivència espiritual

Els membres de l'Àrea de l'àmbit celebratiu del Consell Pastoral Diocesà vam presentar, en la passada reunió del 22 de maig, una reflexió sobre les forteses, debilitats, oportunitats i amenaces de l'àmbit celebratiu en la nostra Església de Tarragona de cara a fer concrecions en el treball pastoral dels propers anys.

Quant a forteses, vam adonar-nos que l'àmbit celebratiu és indispensable en la nostra vida espiritual, perquè la fe necessita celebrar, fer festa i trobar-se amb els altres creients. Disposem de bons espais per portar-ho a terme, a més d'un gran patrimoni musical. També moltes de les nostres celebracions tenen arrels cristianes i la pietat popular (processons, romeries, aplecs...) és viva a casa nostra.

Pel que fa a debilitats, veiem que hi ha manca de formació litúrgica fins i tot entre les persones que participen habitualment a l'eucaristia, cosa que provoca que la litúrgia

no sigui viscuda amb profunditat. També notem una manca de pedagogia espiritual i que molts cristians i cristianes han perdut vivència religiosa interior juntament amb una pèrdua del sentit comunitari de les celebracions de la fe. Falta també un repertori musical més apropiat.

Com a oportunitats, hem fet la reflexió que la ignorància i el desconeixement creixent del fet religiós porta algunes persones a la curiositat i l'apropament. També hi ha una set de trobar sentit a la vida i una recerca de tot allò espiritual. Finalment les noves tecnologies són una gran oportunitat.

Com a amenaces, veiem que l'individualisme actual no convida a la celebració comunitària, així com tampoc hi ajuda la gran mobilitat, sobretot els caps de setmana, que desarrela moltes persones. També la falta de respecte i ridiculització del cristianisme que hi ha en alguns llocs provoca una forta frenada a molts adolescents i joves cristians

a viure la fe en la comunitat cristiana, tancant-la a l'àmbit privat sense exterioritzar-la.

La falta de compromís i la recerca d'estils de vida que no comprometin gaire porten moltes persones a allunyar-se de la constància i fidelitat que demanen certes celebracions com l'eucaristia.

A partir d'aquesta reflexió, la Comissió va pensar en algunes accions pastorals concretes:

1. Crear una escola de pregària *online* que ajudi a introduir-se en l'espiritualitat cristiana.
2. Utilitzar més internet per retransmetre contingut eclesial de proximitat.
3. Fomentar les ofertes de la Delegació diocesana per a la litúrgia de cara a la formació.
4. Tenir cura de la religiositat popular perquè sigui un espai de creixement i maduració en la fe.
5. Fomentar petits grups de música i cors a les comunitats.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

L'Església domèstica

La família és una unitat de vida formada per una dona i un home, units per l'amor i la fidelitat i oberta a la vida. Establint la correspondència entre l'ordre natural i el sentit cristià, en el *Catecisme de l'Església Catòlica* queda expressat que el matrimoni fou elevat per Crist a la dignitat de sagrament entre batejats (cf. CEC 1601). L'amor i la tendresa que són cridats a viure els esposos cristians troba la seva font en l'Amor que ve de Déu. Quan els esposos s'estimen d'aquesta manera, fan present l'amor amb què Crist estima la seva Església.

«L'amor viscut en la família cristiana és una força constant per a la vida de l'Església.» (*Amoris laetitia*, 88). Des de Sant Pau, la família és anomenada «Església domèstica» (cf. *Rm* 16, 3-5), comunitat de vida i d'amor, de gràcia i d'oració. La família és comunitat de pregària i d'evangelització *ad intra*, cap endins, en donar testimoni els esposos del seu amor mutu i educar els fills en la fe i és també font d'evangelització *ad extra*, en testimoniar amb senzillesa i coherència, davant de la comunitat i de la societat, el seu amor i compromís creient.

Molts documents de l'Església parlen de la família en aquests termes, referits a la fe i a la vida cristiana; citem de manera especial la Constitució dogmàtica sobre l'Església del Vaticà II, *Lumen gentium*: «Els esposos cristians, en virtut del sagrament del matrimoni, pel qual són signe i participació del misteri d'unitat i d'amor fecund entre Crist i l'Església, s'ajuden l'un a l'altre a santificar-se en la vida conjugal i en l'acceptació i l'educa-

ció dels fills, i, per tant, tenen en llur rang i estat de vida la pròpia gràcia enmig del poble de Déu.» (LG 11. Addicionalment, el *Catecisme de l'Església Catòlica* afirma que «les famílies creients són de primera importància, com a llars de fe viva i irradiant» (CEC 1656). Per últim, en l'exhortació apostòlica *Amoris laetitia*, el papa Francesc afirma: «La bellesa del do recíproc i gratuït, l'alegria per la vida que neix i la cura amorosa de tots els seus membres, des dels petits fins als ancians, són només alguns dels fruits que fan única i insubstituïble la resposta a la vocació de la família, tant per a l'Església com per a la societat sencera.» (AL 88).

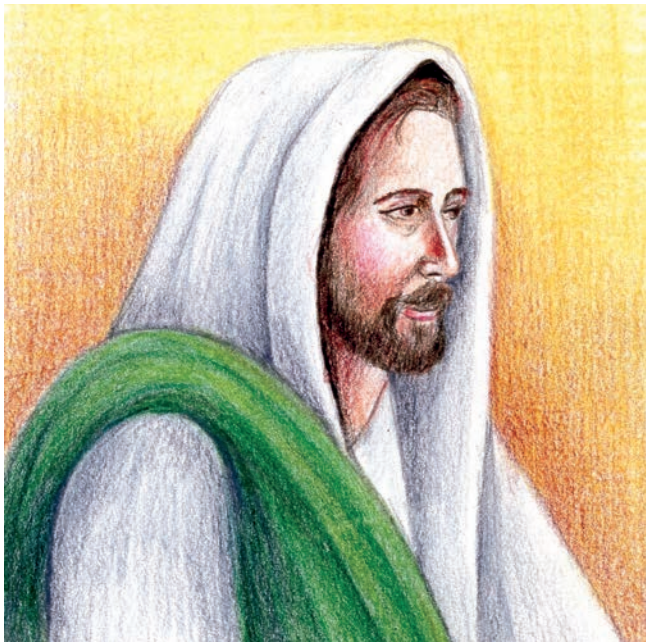
La vivència de l'amor en la família troba el seu fonament i la seva font en l'amor que brolla de la Santíssima Trinitat: el Pare, d'on procedeix tot amor, el Fill, que manifesta l'amor per mitjà de la seva vida, mort i resurrecció, i l'Esperit, que dinamitza aquest amor per conduir la humanitat a la plenitud de vida.

La família, unida a Déu, alimentada del seu amor per l'Eucaristia, la Paraula i la pregària, està cridada a viure aquesta comunió que neix de Déu i a encarnar-la enmig del món que li toca viure.

Durant l'estiu hi ha més temps per estar junts, per parlar, per jugar, per fruir de la natura, per pregar, per fer activitats culturals, engrescadores i positives; per estar amb els amics i amb familiars que potser fa temps que no hem vist. Ben-volguts germans i germanes, aprofitem aquest temps per gaudir amb la família. Que el Senyor ens ajudi a fer de les nostres famílies autèntiques escoles d'amor.

COMENTARI DE LA PARAULA

Llavors Jesús digué als Dotze: «També vosaltres us en voleu anar?»

GLORIA MONES

En el darrer lliurament de Jn 6 trobem un nou canvi de subjecte: mentre que els jueus havien discutit entre ells a la sinagoga de Cafarnaüm com podia Jesús donar-los la carn a menjar (v. 51), ara són els seus deixebles «els qui en el seu interior murmuraven sobre això», escandalitzats pel que havia dit: «*Si no preneu el cos del Fill de l'home com el pa de la vida, no teniu vida en ell*» (v. 56). Jesús els pregunta: «Això us escandalitza? I quan contemplareu el Fill de l'home pujant on era abans?» Indirectament al·ludeix a un dels seus temes preferits referent a l'enlairament del Fill de l'home a la creu (3,14; 8,28; 12,32.34) i constata entristit: «Ara bé, d'entre vosaltres n'hi ha alguns que no creuen.» Des del principi, ja sabia quins eren els qui no creien i qui era el qui l'anava a lliurar, i els recorda que ja els ho havia dit abans (v. 37): «Per això us he dit que ningú no pot venir cap a mi, si no li ha estat donat de part del Pare.» Ara bé, aquells «alguns» en realitat han resultat ser una munió: «Des d'aquell moment, doncs,

molts dels seus deixebles es feren enrere i ja no caminaven en companyia d'ell.» Aquest és un dels moments més crítics de la vida de Jesús. Entre aquests «molts», a part dels cinc mil homes adults que el volien proclamar rei, hi havia una «multitud nombrosa» de seguidors que l'havien aconseguit prop de Cafarnaüm, vora el mar (vv. 23-25). «*Molts dels seus deixebles*», en sentir-lo parlar de la seva futura mort violenta, l'han deixat a l'estacada. A Jesús encara li queden els Dotze, a qui pregunta: «També vosaltres us en voleu anar?» Simó Pere respon en nom de tots: «Senyor, a qui aniríem? Tu tens paraules de Vida eterna, i nosaltres hem cregut i t'hem conegut, que tu ets el Consagrat per Déu.» Simó Pere és presentat aquí amb tons força favorables. Tanmateix, en l'horitzó apareix ja la figura de Judes: «¿No vaig elegir jo a vosaltres, els Dotze? I un de vosaltres és un diable» (vv. 70-71).

JOSEP RIUS-CAMPS

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

CONSULTORI BÍBLIC

QUIQUE FERNÁNDEZ

Coordinador de l'Escola d'Animació Bíblica

¿Quina importància tenia per a Jesús el Temple de Jerusalem?

A l'Evangeli de la Infància de Lluc, descobrim com la Sagrada Família és observant del culte jueu: en la presentació de l'Infant al Temple i a la peregrinació a Jerusalem (Lc 2,22-52). En aquest episodi Jesús anomena el Temple «la casa del meu Pare».

Després en la seva predicació també hi serà molt present: Jesús ensenya sobre la reconciliació abans de dur a terme l'ofrena a l'altar (Mt 5,22-24), quan es fixa en la viuda de l'òbol (Mc 12,41-44; Lc 21,1-4), o quan explica la paràbola del fariseu i el publicà (Lc 18,9-14). Un denominador comú de tot això és que Jesús mostra que la misericòrdia i la bondat sempre passen per davant del culte i el ritu.

Jesús pregava i ensenyava al Temple (o molt a prop d'ell) però denunciava el culte buit, el ritualisme extern. Es pot dir que, més que denunciar el Temple, a qui denuncia és a les autoritats del Temple que han permès, fins i tot, convertir-lo en una «cova de lladres». És en aquest passatge de l'expulsió dels mercaders del Temple que Jesús l'anomena «casa meua» (Mc 11,17). Resulta interessant com l'evangelista Marc situa aquesta narració entre les dues meitats de l'episodi de la figuera seca (Mc 11,12-14.20-21) afavorint el paral·lelisme entre la figuera i el temple. Per tot això els summes sacerdots del temple van confabular per matar-lo (Mc 11,18).

Jesús proclamarà «Jo destruiré aquest santuari... i en tres dies en construiré un altre...» (Mc 14,58). Aquest altre temple és Ell mateix ressuscitat, Ell és l'ofrena que, lluny de només ser visible per a una elit, ara serà elevat per a tothom i repartit en cada Eucaristia. Per què «arriba l'hora que els autèntics adoradors adoraran el Pare en esperit i en veritat» (Jn 4,23).

PER A CONSULTES:

REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXI de durant l'any

Lectura primera

Js 24,1-2a.15-17.18b

Volem adorar el Senyor, que és el nostre Déu

Lectura del llibre de Josuè:

En aquells dies, Josuè reuní a Si-
quem totes les tribus d'Israel, i cridà
els ancians d'Israel, els seus caps,
els seus jutges i els seus magistrats.
Es presentaren tots davant Déu, i
Josuè digué a tot el poble: «Si no
us sembla bé de tenir el Senyor per
Déu, escolliu avui quins déus voleu
adorar: els que adoraven els vostres
pares quan vivien a la regió occiden-
tal de l'Euftrat o els déus dels amor-
reus, al país dels quals viviu. Però jo
i la meua família hem decidit d'ado-
rar el Senyor.» El poble respongué:
«Mai de la vida no abandonarem el
Senyor per adorar altres déus. El
Senyor, el nostre Déu, és el qui ens
va fer pujar amb els nostres pares
de la terra d'Egipte, d'un lloc d'es-
clavatge; ell obrà davant els nostres
ulls aquells grans senyals i ens guar-
dà pertot arreu on anàvem, enmig
de totes les nacions que havíem de
travessar. També nosaltres, doncs,
estem decidits a adorar el Senyor,
que és el nostre Déu.»

Salm responsorial

33

Beneiré el Senyor en tot moment,
tindrè sempre als llavis la seva
lloança.
La meua ànima es gloria en el
Senyor;
se n'alegraran els humils quan ho
sentin.

*R. Tasteu i veureu que n'és de bo
el Senyor.*

El Senyor es gira contra els
malfactors
per esborrar de la terra el
seu record.
Els ulls del Senyor vetllen
pels justos,
escolta quan criden auxili. *R.*

Així que criden, el Senyor els
escolta
i els treu de tots els perills.
El Senyor és a prop dels cors
que sofreixen,
salva els homes que se
senten desfets. *R.*

Els justos sofreixen molts mals,
però el Senyor sempre els allibera;
vetlla per cada un dels seus ossos,
no els podrà trencar ningú. *R.*

La malícia duu el malvat a la mort,
els qui detesten el just expiaran la
seua culpa.
El Senyor rescata de la mort
els seus servents, i no acusarà els
qui es refugien en ell. *R.*

Lectura segona

Ef 5,21-32

*Això és un misteri molt gran:
ho dic de Crist i de l'Església*

Lectura de la carta de sant Pau als
cristians d'Efes:

Germans, sotmeteu-vos els uns
als altres per reverència a Crist.
Que les esposes se sotmetin als
seus marits, com tots ens sotme-
tem al Senyor, perquè el marit és
cap de la seva esposa, igual que el
Crist és cap i salvador de l'Església,
que és com el seu cos. Per tant, així
com l'Església se sotmet al Crist,
les esposes s'han de sotmetre
en tot als marits. I vosaltres, ma-
rits, estimeu les vostres esposes,
tal com el Crist estima l'Església.
L'estima tant que s'ha entregat a
la mort per ella, per santificar-la:
l'ha rentada amb el bany de l'aigua
acompanyat de la paraula, i així ha
pogut cridar a la seva presència una
Església gloriosa, sense taques, ni
arrugues, ni res de semblant, tota
santa i immaculada. Igualment els
marits han d'estimar l'esposa com
el seu propi cos. El qui estima la
seua esposa és com si s'estimés ell
mateix. No hi ha hagut mai ningú
que no estimés el seu propi cos. Tot-
hom l'alimenta i el vesteix. També
el Crist es porta així amb la seva
Església, perquè som membres del
seu cos. Per dir-ho amb paraules de
l'Escriptura: «Per això l'home deixa
el pare i la mare per unir-se a la seva
esposa, i, des d'aquell moment, ells
dos formen una sola família.» És un
misteri molt gran: ho dic de Crist i
de l'Església.

Evangelí

Jn 6,60-69

*Senyor, a qui aniríem? Només vós
teniu paraules de vida eterna*

Lectura de l'evangelí segons sant
Joan:

En aquell temps, molts que fins
aleshores havien seguit Jesús di-
gueren: «Aquest llenguatge és molt
difícil! Qui és capaç d'entendre'l?»
Jesús coneixia interiorment que els
seus seguidors murmuraven d'això, i
els digué: «Us escandalitza això que
us he dit? Què direu si veieu que el Fill
de l'home puja on era abans? L'Es-

perit és el qui dona la vida. La carn
no serveix de res. Les paraules que jo
us he dit són Esperit i són vida. Però
entre vosaltres n'hi ha alguns que no
creuen.» Des del principi Jesús sabia
qui eren els qui creien i el qui l'havia
de trair. Després afegí: «Per això us
he dit abans que ningú no pot venir
a mi si el Pare no li concedeix aquest
do.» Després d'aquell moment, molts
dels qui l'havien seguit fins aleshores
l'abandonaren i ja no anaven més amb
ell. Jesús preguntà als dotze: «Vosaltres
també em voleu deixar?» Simó
Pere li respongué: «Senyor, a qui ani-
ríem? Només vós teniu paraules de
vida eterna, i nosaltres hem cregut i
sabem que sou el Sant de Déu.»

Al·leluia

Jn 6,63b,68b

*Les vostres paraules, Senyor,
són esperit i són vida, vós teniu
paraules de vida eterna.*

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC B; FERIA I)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 1)

Agost

22. DIUMENGE

Diumenge XXI de durant l'any, Verd. Lectures: Josuè 24,1-2a.15-17.18b / Salm 33 / Efesis 5,21-32 / Jn 6,60-69
SANTORAL: Timoteu, mr.

23. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Tessalonicencs 1,1-5.8b-10 / Salm 149 / Mateu 23,13-22. O bé: Santa Rosa de Lima (ML), Blanc.
SANTORAL: Felip Benici, prev.

24. DIMARTS

Sant Bartomeu (F), Vermell. Lectures: Apocalipsi 21,9b-14 / Salm 144 / Jn 1,45-51
SANTORAL: Àurea, vg. i mr.; Emília de Vialar, rel. i fund.

25. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: 1 Tessalonicencs 2,9-13 / Salm 138 / Mateu

23,27-32. O bé: Sant Lluís de França (ML), Blanc. Lleida i Urgell: **Sant Josep de Calassanç** (MO), Blanc.
SANTORAL: Genís, mr.; Patrícia.

26. DIJOUS

Santa Teresa de Jesús Jornet i Ibars (MO), Blanc. Lectures: 1 Tessalonicencs 3,7-13 / Salm 89 / Mateu 24,42-51
SANTORAL: Balduí, monjo; Cesari d'Arles, b.; beat Juníper Serra, prev.; Zeferí, p. i mr.

27. DIVENDRES

Santa Mònica (MO), Blanc. Lectures: 1 Tessalonicencs 4,1-8 / Salm 96 / Mateu 25,1-13

28. DISSABTE

Sant Agustí (MO), Blanc. Lectures: 1 Tessalonicencs 4,9-12 / Salm 97 / Mateu 25,14-30
SANTORAL: Hermes, mr.; Julià, mr.

El Sant 25 AGOST

Sant Lluís de França

Poder terrenal i santedat no són fàcils d'harmonitzar perquè l'exercici polític comporta sovint l'ús de la força i fa augmentar la temptació d'imposar-se amb injustícia. Amb tot, l'Església reconeix alguns governants com a sants, com per exemple el rei Lluís IX de França (1214 - 1270).

Durant el seu llarg regnat —va arribar al tron amb només 12 anys— sant Lluís va mostrar sempre una gran pietat i va promoure en tot moment la fe cristiana. Des de jove es va preocupar per l'atenció als pobres i als malalts amb moltes almoines i l'obertura d'hospitals, i es va distingir per la promoció dels ordes religiosos amb la fundació de monestirs i convents. Va afavorir especialment els mendicants, i ell mateix va ser terciari franciscà. Sant Lluís també va ser el constructor de l'admirada Sainte Chapelle de París, obra mestra de l'arquitectura gòtica. Tanmateix, la voluntat de defensar l'Església el va dur a emprendre accions que avui ens resulten xocants, com ara participar activament en dues croades contra l'islam, en una de les quals va morir de disenteria, o també obligar els jueus del seu reialme a dur una rodella groga a la roba. Lluís IX va ser canonitzat per Bonifaci VIII el 1297.

Custodis de la tradició

EMILI VILLEGAS ARTACHO
Delegat diocesà de Pastoral
Sacramental i Litúrgia d'Urgell
mossenemili@gmail.com

Per estar al dia en matèria de litúrgia, i tot i que ens trobem en els mesos de vacances, no podem deixar passar per alt que el 16 de juliol passat el papa Francesc ens sorprenia amb la publicació de *Traditionis custodes*, una carta apostòlica en forma de *Motu Proprio* per la qual es regula l'ús de la litúrgia romana anterior a la reforma aportada pel Concili Vaticà l'any 1970.

Aquest ja havia estat un tema de preocupació pels pontífexs anteriors al papa Francesc. Si retrocedim una mica en la història de la litúrgia trobarem que el Concili Vaticà II va pretendre que el culte litúrgic es renovés i s'adaptés a les necessitats de la nostra època. El papa Pau VI, per tant, va aprovar l'any 1970 els llibres litúrgics reformats per a tota l'Església llatina i que són els que fem servir en l'actualitat.

Ara bé, aquesta reforma no va ser acollida i acceptada per igual. Alguns grups, com el que va liderar el bisbe Lefebvre, s'aferraren a continuar celebrant la missa sense tenir en compte la reforma promulgada pel papa Pau VI, originant així una greu ferida en la comunió eclesial. Per aquest motiu en el seu moment Joan Pau II i Benet XVI es van veure en la necessitat de regular aquesta desobedient postura.

El papa Joan Pau II, mogut per la preocupació pastoral d'aquests fidels, l'any 1984, va publicar l'indult *Quattuor abhinc annos* per concedir la facultat

de fer servir el Missal Romà editat pel papa Joan XXIII l'any 1962, i posteriorment, l'any 1988, amb la Carta Apostòlica *Ecclesia Dei*, va exhortar els bisbes a utilitzar àmpliament i generosament aquesta facultat a favor de tots els fidels que ho sol·licitessin.

El papa Benet XVI amb el *Motu Proprio Summorum*, l'any 2007, va declarar que el Missal de Joan XXIII és expressió extraordinària de la *lex orandi*, concedint una major possibilitat del seu ús sense la necessitat que els preveres obtinguessin un permís ni de la Seu Apostòlica ni del seu Ordinari.

Però ara és el papa Francesc qui ens recorda amb aquest nou document que el bisbe diocesà és el moderador, promotor i custodi de tota la vida litúrgica en l'Església particular que li ha estat confiada i, per tant, és exclusiva competència seva autoritzar l'ús d'aquest *Missale Romanum* del 1962.

Els qui som assidus a les xarxes socials hem pogut constatar el rebombori que ha ocasionat la publicació de *Traditionis custodes*. Veus de tot tipus acusen el papa Francesc de prohibir la missa en llatí. Deixant de banda aquesta lectura simplista convido a qui estigui interessat en aquesta matèria a llegir-se el document per adonar-se que en realitat el papa Francesc està sent custodi de la tradició com a principi visible de la unitat de l'Església universal, i els bisbes de les seves Esglésies locals.

Postals des d'Andalusia

Concert als estels

Som encara a l'estiu, que és tant com dir, per a moltes persones, de vacances. Llegia no fa gaire una bella pàgina de Gérard Bessiére, en què explicava que, en el cor de l'estiu, tribus de grills trenquen el silenci subtil de la nit. Fan un concert als estels. Però s'acosta el zum-zum d'una tempesta, cauen les tenebres, els músics perden el seu entusiasme. De seguida un silenci amenaçador s'estén sobre els rostolls i sobre els prats. I llavors s'esdevé que un grill, una mica titubant, continua obstinat cantant. Un de sol. Fins al moment en què la pluja, —un veritable desastre!—, envaeix la seva casa subterrània.

Però tot just l'huracà s'allunya retrunyint, se sent novament el cantor solitari que crida als estels. I de seguida els seus innombrables companys s'espolsaran la por i prendran els instruments.

També les jornades tenen els seus moments foscos. Després de la xerinxola del cant d'ocells que brollen amb l'aurora, les ombres més inquietants poden amenaçar de prop la llum, en el decurs de les hores. De vegades, el perill sufcarà el cant a la gola dels nostres amics apassionats. Pot ser un ocell rapaç, un gat... Tots emmudeixen de sobte. Tots menys la merla gris. Insisteix a piuar mentre dura el perill. Un petit crit d'alarma i de coratge. És la vida que no es rendeix, indòmita, invencible.

Gérard Bessiére ens ofereix una bella pàgina sobre la vida, les seves nuvolades negres, les seves tempestes desencadenades quan no ens ho esperem i, finalment, de nou l'esplendor d'un firmament blau i serè. A hores d'ara, les platges d'Andalusia ofereixen els seus mars i les seves ones. És el temps del descans plàcid i familiar. Arribarà alguna tempesta, però no cal tenir-li por. Com la merla gris, continuarem entonant la bella cançó de la vida.

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Minimemòries?

Segueixo les minimemòries que Josep Ruaiix publica a *Catalunya Cristiana*. Complementant com complementen la sèrie de l'any passat, trobo que ja no són tan minimemòries. Observo que la redacció és molt treballada quant a ordre.

La introducció generalista de cada capítol, abans d'entrar en la particularitat i singularitat del que hi explica com a personal, orienten i situen molt bé el lector, sobretot el lector de la meua condició, és a dir, aquell lector que no forma part del «minimón» eclesial en què l'autor se centra gairebé exclusivament.

Fan de molt bon llegir precisament per aquest ordre i també per la pulcritud de síntesi. No hi ha palla, per dir-ho planerament. Se circumscriu al tema proposat en el capítol en qüestió. I tenen l'interès de particularitzar i de singularitzar una etapa prou extensa d'una manera d'entendre la vida i de viure-la. Molt activa i interessant.

NÚRIA VENTURA
Valls

Dia dels avis i de la gent gran

Cap comentari hem escoltat en referència a la celebració del Dia dels avis i de la gent gran. Gairebé cada dia de l'any és el dia d'«alguna cosa», però a aquest no se li ha concedit importància, i Déu n'hi do si en té!

Els grans són els pilars de la societat, són la referència per anar avançant. Els avis han transmès tota la seva experiència, tota la saviesa innata a les generacions següents i, sobretot, l'amor que vivim en la família. Els consells dels nostres grans són sempre savis i

desinteressats i moltes vegades són menyspreats.

Enguany el papa Francesc ha instituït aquesta celebració tot coincidint amb la festivitat de sant Joaquim i santa Anna, que van ser els avis de Jesucrist, per tal que demostréssim el respecte merescut i amor als nostres grans.

És trist veure quants ancians estan «aparcats» en residències sense l'amor de les seves famílies, com un moble vell mancat d'utilitat, o viuen en la soledat més absoluta quan les seves forces ja decauen. Els ancians són l'enllaç entre les generacions i han de ser atesos com es mereixen. És qüestió de temps que tots arribem a ser els grans, els ancians de la societat.

LOURDES CAMPS CARMONA
Barcelona

Vacances profitoses

Agost és el mes estival per excel·lència; la majoria està de vacances. El nostre cos i el nostre esperit les necessiten. Necessitem el descans físic i psicològic, i a la nostra ànima li cal un temps per respirar, perquè l'esgotament de la feina resta temps a la nostra relació amb nosaltres mateixos i amb Déu. Necessitem moments de tranquil·litat i silenci per reflexionar, per a la contemplació serena de la natura i per elevar l'ànima al Creador. Un bon llibre hi ajuda.

L'estiu és bon moment per conrear les relacions familiars i d'amistat, per tonificar-nos amb el sol i l'aire, per deixar enrere les preocupacions, amb l'esperança posada en Déu, que és Amor i no ens abandona en la prova.

JOSEFA ROMO GARLITO
Valladolid

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

ELS CAMINS DEL SENYOR

Sant Simplicí: lloc de trobada de la Baronia de Montbui (Santa Eulàlia de Ronçana, el Vallès Oriental)

L'Antoni Ibáñez Olivares, el Feliu Añaños i Masllovet i l'Antonio Mora Vergés visitarem la capella de Sant Simplicí a Santa Eulàlia de Ronçana, un edifici religiós que comparteix una paret mitjanera amb la que fou, segons algunes fonts, casa del comú —i molt més tard escola pública— on es trobaven els representants de la Baronia de Montbui.

Haviem anat documentant capelles, ermites i esglésies, que varen pertànyer a la Baronia de Montbui: Santa Maria del Villar, Sant Bartomeu de Mont-ras o de «les mosques», Sant Cristòfol de Pallars, Sant Valerià de «Roberts» o de «la polseguera», Sant Baldiri...

El terme de la Baronia comprenia les parròquies de Sant Mateu de Montbui, Sant Feliu de Codines, Santa Eulàlia de Ronçana, Sant Julià de Lliçà d'Amunt, Sant Genís de l'Ametlla, Sant Andreu de Samalús, Sant Pere de Bigues, Sant Esteve de Palaudàries i part de la parròquia de Santa Maria de Caldes (llevat de la població); també comprenia l'alou del Fai, amb les parròquies de

Sant Martí i de Sant Vicenç de Riells. El 1359 es considerava també del terme Sant Sebastià de Montmajor, Sant Cristòfol de Pallars, Sant Bartomeu de Mont-ras i l'església de les Santes Justa i Rufina. Aquestes parròquies, llevat de la de Samalús, formaren la baronia a la qual es mantingueren unides fins al 1799-1800, en què se'n separà Sant Feliu de Codines.

Històricament els representants de la baronia es van trobar sempre a Santa Eulàlia, primer sota les alzines de Can Burguès, i des del segle XVIII en una casa del comú, que hom situa al costat de la capella de Sant Simplicí, que tenim documentada des del segle XIII.

A la fi de l'antic règim es creà el municipi de la Baronia de Montbui, que es dissolgué el 1841.

Bona part de les antigues parròquies de la Baronia de Montbui han patit, i pateixen, un urbanisme desafortat que, en terminologia política d'avui, és ecològicament insostenible.

Més informació: <https://coneixercatalunya.blogspot.com/>

ANTONIO MORA
VERGÉS

Editor del blog
coneixercatalunya.blogspot.com

JOAN PALLARÈS-PERSONAT

Restaurada la Santa Majestat de Caldes de Montbui

La Santa Majestat és una talla romànica, datada originalment del segle XII, que es venera a la parròquia de Santa Maria de Caldes de Montbui i és un símbol per als seus fidels. Representa un Crist vestit amb una rica túnica i coronat, de 196 x 185 cm, en una creu de fusta, de 380 x 20 cm; cara enfosquida, cabells llargs i barba rinxolada.

Els calderins expliquen la llegenda que la imatge la portaren uns zíngars, en les primeres onades d'aquesta ètnia a les nostres terres, documentades al segle XV. Feien servir la Majestat com a passera de rius i torrents, però en arribar a Caldes, els va pesar tant que la van haver de deixar. Venerada durant segles, el 21 de juliol del 1936 l'església fou saquejada pels iconoclastes i en una foguera, amb altres objectes religiosos, va ser cremada la imatge gòtica; només se'n salvà el cap, que va ser discretament recollit i amagat per mans pietoses.

Nova imatge

Acabada la guerra, mossèn Ramon Giralt va encarregar a l'escultor Josep Rius una reproducció de la Santa Majestat sobre les fotografies existents; a aquesta li va poder ser col·locat el

cap original salvat feia tres anys. La nova imatge beneïda per la Festa Major, l'octubre del 1939, s'ha venerat des de llavors i es pot admirar a la seva capella, la del Santíssim, a Santa Maria de Caldes de Montbui.

Vuitanta anys després, la imatge presentava problemes de conservació i el novembre del 2020 va ser portada al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, a Valldoreix, on Lourdes Domedel va encarregar-se d'una acurada restauració seguint les pautes de mínima intervenció, desinfectant-la de xilòfags, desmuntant la imatge per poder-la netejar de pols superficial i estabilitzar-ne l'estructura. S'han tapat els forats dels xilòfags i s'han tractat els colors i altres detalls que han consolidat la conservació.

Les operacions de restauració van acabar el març del 2021, havent tingut un cost estimat d'uns 9.500 euros, sufragats en part per la Generalitat de Catalunya, el bisbat de Terrassa, la parròquia de Santa Maria i les regidories de Cultura i de Patrimoni de l'Ajuntament de Caldes. Ara la imatge de la Santa Majestat ha tornat, des del dia 5 de maig, al seu lloc original, on els fidels la poden contemplar de nou.

La imatge gòtica original va ser cremada durant la guerra civil i només se'n va salvar el cap

© Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya / Àngels Planell

Procés de restauració de la peça.

El temple de Santa Maria es troba en desús des de fa gairebé un segle

L'església de Santa Perpètua de Gaià, en estat de ruïna

Extracta d'un icònic element arquitectònic del paisatge de la vall del riu Gaià, a Tarragona. És l'església de Santa Maria, a Santa Perpètua de Gaià, un Bé Cultural d'Interès Local que, sense ús des dels anys trenta del segle XX, es troba actualment en estat de ruïna i abandonament.

Per aquests motius, l'església de Santa Maria acaba de ser inclosa en la Llista Roja del Patrimoni, que elabora l'associació Hispania Nostra (www.listarojapatrimonio.org) i que recull més de 800 monuments de la geografia espanyola que corren el risc de desaparèixer si no s'actua immediatament.

Església d'origen romànic,

se'n fa esment per primer cop el 1172 com a capella del castell de Santa Perpètua de Gaià. D'aquesta antiga construcció només se'n conserva la porta encastada a l'actual presbiteri. L'edifici que ha arribat fins als nostres dies va ser construït el 1806 amb una orientació distinta a la de la primera església.

Es localitza sobre un turó a una alçada de 578 metres, juntament al castell de Santa Perpètua de Gaià. D'estil neoclàssic, és de grans dimensions formada per una nau de cinc trams. En el primer d'aquests trams, hi ha l'accés a la torre del campanar, de planta octogonal. A l'interior de l'església destaquen les seves pilastres corínties.

Origen d'una llegenda

Aquesta església va donar nom al municipi fins al 1995, originant així la llegenda de Santa Perpètua de Gaià. Segons la tradició, Perpètua era filla de l'amo del castell. Va rebutjar nombrosos pretendents per voler consagrar la seva vida a la religió. Un d'ells, malgrat la negativa, va decidir viure a prop d'ella per seguir-la en el camí cristià.

Ella va repartir durant la seva vida els béns que li pertanyien i va ingressar al monestir de Vallbona de les Monges. Ell, després de vendre les seves pertinences i repartir-les, va fer un pacte amb el diable, el qual li va assegurar que li lliuraria tot l'or que volgués si set anys després li lliurava la seva ànima. El cavaller va acceptar, ja que ho considerava com una oportunitat per ajudar els altres.

Passat el temps, va visitar Perpètua, a la recerca d'ajuda. Finalment, ella el va acompanyar; quan va arribar el diable per acomplir amb el tracte, ella li va mostrar la creu, cosa que va provocar la seva fugida. El cavaller va decidir fer-se monjo i Perpètua va viure a Vallbona fins a la seva mort.

MA. CLAUSTRE SOLÉ

María Luisa Morales Medina, religiosa de la Companyia de Maria

Dedicà aquest darrer temps a preparar-se per a impartir classes de bioètica en diferents llocs, tasca que desitjava ferventment

Amb un fort sentiment de pèrdua, el dia 29 de juliol, la Companyia de Maria donava a conèixer la inesperada mort de la germana María Luisa Morales Medina, nascuda a Sevilla el 1971. Llicenciada en Farmàcia per la Universitat de Sevilla, entrà a la vida religiosa als 26 anys. Fou professora de Ciències al col·legi de San Fernando així com també directora del Col·legi Major Montaigne, de Granada. Es va llicenciar en Teologia Moral a la Facultat de Teologia de Granada i va fer el Màster en Bioètica a la Universitat Pontifícia de Comillas. Defensà la seva tesi doctoral amb el títol: *Ética teològica de lo artificial*. Fa uns mesos que fou destinada a la nostra comunitat ubicada al carrer Pau Claris de Barcelona. La seva sobtada mort tingué lloc el dimecres 28 de juliol al vespre, a Haro, just en acabar una tanda d'exercicis, a la casa d'espiritualitat que la Companyia de Maria té en aquesta localitat.

La María Luisa era una dona responsable, treballadora, inquieta, amb esperit de recerca. Dedicà aquest darrer temps a preparar-se per a impartir classes de bioètica en diferents llocs, tasca que desitjava ferventment però, com li passà un dia a Moisès, ha mort a les portes de la terra promesa sense aconseguir d'entrar-hi. Segueixen essent actuals les paraules del profeta Isaïes: «Estan tan lluny els meus camins dels vostres, les vostres intencions de les meves, com el cel és lluny de la terra» (Is 55,9).

Tant per a la nostra comunitat com per a la Companyia de Maria és un cop dur, però arrelades en la fe i empeses per l'esperança, creiem que la mort no és un final, sinó senzillament un traspàs, car el nostre Déu és un Déu de vius i la darrera paraula la té la Vida: el que compta és viure l'ara i aquí amb veritable sentit.

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

24

CAPÍTOL QUART

QUIN AMOR DONA SENTIT AL MATRIMONI I A LA FORMACIÓ DE LA FAMÍLIA

L'AMOR

té dimensions molt diverses que es complementen

El papa Francesc l'ha encertada de ple en escollir l'*himne a l'amor*, tal com el va escriure sant Pau en la primera carta als *Corintis*, per iniciar el capítol central de la seva exhortació sobre *l'amor en la família*. Amb una precisió encomiable ha comentat cadascuna de les seves expressions.

D'aquesta manera, Francesc ha mostrat que l'amor veritable es pot expressar de formes molt variades, adaptant-se a les diverses situacions en les quals qualsevol persona i qualsevol matrimoni es poden trobar en un dia qualsevol de la seva vida. Vet aquí unes mostres.

- **L'amor és pacient.** «La paciència es mostra quan una persona no es deixa portar pels impulsos i evita ofendre els altres. [...] Tenir paciència no significa pas deixar que ens maltractin constantment, o tolerar agressions físiques, o permetre que els altres ens utilitzin com a mers objectes» (AL 91-92).
- **L'amor és benigne i servicial.** «Sant Pau insisteix que l'amor no és tan sols un sentiment, sinó que cal entendre'l en el sentit del verb *estimar* en hebreu: *estimar* és 'fer el bé'» (AL 94).
- **L'amor no té enveja.** «Sant Pau rebutja com a contrària a l'amor una actitud gelosa i envejosa; és a dir, l'amor és incompatible amb el malestar per la bona sort de l'altre» (AL 95).
- **L'amor no presumeix ni és arrogant.** «L'amor veritable exclou la vanaglòria, l'ànsia de mostrar-se superior per impressionar els altres amb una actitud pedant i agressiva. Els qui estimen de veritat no tan sols eviten parlar massa d'ells mateixos, sinó que, a més, procuren beneficiar els altres i saben situar-se en el seu lloc, sense tenir la pretensió de ser el centre de tot» (AL 97).
- **L'amor no és descortès.** «*Estimar* també significa ser amable amb els altres, és a dir, no obrar amb rudesia, no actuar de manera descortesa, no ser brusc en el tracte. En les persones amables, les maneres, les paraules i els gestos són agradables, no aspres ni rígids. L'amor detesta fer patir els altres» (AL 99).

«Les anelles d'una cadena d'AMOR»

— **L'amor no és egoista.** «Sant Tomàs d'Aquino ha explicat que “és més propi de la caritat el desig d'estimar que el desig de ser estimat”; de fet, “les mares, que són les que estimen més, procuren més estimar que ser estimades”» (AL 102).

— **L'amor no s'irrita.** «Alimentar l'agressivitat interior no serveix de res. Només ens fereix i ens aïlla. La indignació només és sana quan ens mou a reaccionar davant d'una greu injustícia, però és perjudicial si contamina les nostres actituds davant els altres» (AL 103).

— **L'amor no guarda rancor i perdona.** «L'amor no és rancorós ni ressentit. El contrari del rancor és el perdó, que es fonamenta en una actitud positiva que tracta de comprendre les debilitats alienes i excusar-les, com va fer Jesús: «Pare, perdona'ls, que no saben el que fan» (Lluc 23,34)» (AL 105).

— **L'amor s'alegra amb els altres.** «Quan una persona que estima pot fer un bé a d'altres, o quan veu que els altres són feliços, ella mateixa ho viu amb alegria, i d'aquesta manera dona glòria a Déu perquè “Déu estima el qui dona amb alegria”» (2Corintis 9,7)» (AL 110).

— **L'amor tot ho excusa.** «Excusar pot significar ‘guardar silenci’ sobre allò de negatiu que pot haver-hi en una altra persona; també implica no emetre un judici, és a dir, frenar l'impuls a llançar una condemna dura i implacable: “No condemneu i no sereu condemnats” (Lluc 6,37)» (AL 112).

— **L'amor tot ho creu.** «No estem parlant de *creure* en el sentit teològic, sinó en el sentit habitual de ‘confiar’. *Confiar* significa quelcom més que donar per fet que l'altre no m'està enganyant. [...] L'amor confia, deixa en llibertat, renuncia a controlar-ho tot, a posseir-ho tot, a dominar-ho tot» (AL 114-115).

— **L'amor tot ho espera.** «L'amor veritable no desespera del futur. Connectada amb l'expressió anterior, aquesta frase es refereix a l'esperança de la persona que sap que els altres poden canviar, madurar i mostrar una bellesa sorprenent i unes potencialitats encara ocultes» (AL 116).

— **L'amor tot ho suporta.** «L'amor aguanta totes les proves amb una actitud positiva, i es manté ferm en ambients hostils. Aquesta ‘resistència’ implica no tan sols l'habilitat de tolerar certs greuges, sinó quelcom molt més ambiciós: una disposició constant a afrontar qualsevol desafiament» (AL 118).

- De les reflexions del papa Francesc sobre l'amor, quina t'ha cridat més l'atenció per la seva originalitat?
- Quina t'ha interpellat més perquè afecta les teves pròpies actituds? Què penses fer?

El Dr. Antoni Ribas i els seus col·laboradors han descobert que tan sols en els pacients que tenen limfòcits CD8 en el tumor és eficaç la immunoteràpia.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

La immuno- teràpia del càncer ha obtingut un nou progrés

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Sempre és una bona notícia que la medicina faci una troballa per millorar el tractament d'alguna malaltia, i crec que ens n'hem d'alegrar. M'he trobat amb una actualitat científica que vull fer-vos-en partícips. Es tracta d'un avenç notable en el tractament de la immunoteràpia contra el càncer. Ja se sabia que un bon sistema per combatre aquesta malaltia era amb immunoteràpia, que vol dir ajudar el sistema immunitari que posseeix el nostre organisme per evitar la progressió d'infeccions i també per combatre el càncer. Cosa sabuda des del 1890. Però es veié que en un càncer els limfòcits anomenats CD8 del sistema immunitari, encarregats de destruir cèl·lules canceroses, eren molt insuficients i fins al 2013 no es van començar a aplicar medicaments que reforcessin els CD8 del sistema immunitari. Es va descobrir que el tumor maligne produïa com un escut format per unes molècules anomenades PD-L1, que enganyaven els limfòcits i presentaven l'aspecte de cèl·lules amigues, ja que la membrana dels limfòcits està formada per molècules de PD-1 molt semblants. La immunoteràpia que s'ideà va ser injectar substàncies que bloquegessin les molècules de PD-L1 o les PD-1 i,

així, restaurar la capacitat dels CD8 de destruir cèl·lules canceroses. Això és el que s'ha anat fent des del 2013 amb el nom d'immunoteràpia del càncer.

Però hi havia una dificultat: la substància que s'aplicava no era eficaç en molts pacients. S'havia d'aplicar a cegues sense saber si faria efecte o no. I ara ve la notícia: investigadors de la Universitat de Califòrnia a Los Angeles (UCLA), liderats per un català, Antoni Ribas (del nostre Vall d'Hebron passà el 1996 a la UCLA), han descobert la manera de predir si un pacient de càncer respondrà o no a la immunoteràpia aplicada. Això permetrà seleccionar els pacients, aplicant-la només a aquells que hi tindrà eficàcia i estalviant-los-la als qui sabem que no hi funcionarà. El que han descobert Ribas i els seus col·laboradors és que tan sols en els pacients que tenen limfòcits CD8 en el tumor és eficaç la immunoteràpia. Sabent això, només s'aplica ara als posseïdors de CD8. I seguiran investigacions de noves teràpies que puguin arribar a més malalts de càncer.

Què hi podem dir, nosaltres, a tot això? Que desitgem que continuïn les investigacions i que es pugui trobar la manera d'aturar totes les menes de càncer.

Quan l'abellaire talla les bresques, les va col·locant dins d'una portadora.

TRADICIONS APÍCOLES (8)

Brescar la mel

**FRA VALENTÍ SERRA
DE MANRESA**
Arxiver dels Caputxins

Quan l'abellaire tallava les bresques, les anava col·locant dins d'una portadora, mentre seleccionava aquelles en què no hi havia mel, sinó tan sols poll, i se'n feia una pilota que es posava a part per extreure'n la cera verge. Les bresques que duïen mel els abellaïres les posaven a dins d'un paner de vímet amb un recipient a sota per tal de recollir la mel que s'anava escorrent. Aquesta mel es considerava la millor i és excel·lent —«mel bona»— i es guardava amb gerres de terrissa, o bé en pots de vidre. El brescam escorregut que quedava dins dels coves es premsava per tal d'extreure'n una mel de no tanta qualitat —«mel negra»— i que, una volta separada la mel de la cera i de les restes de pol·len, no es barrejava mai amb la «mel bona», sinó que la «mel negra», una volta aplegada, es deixava tot un dia en repòs dins de les gerres, sense tapar i a una temperatura força elevada per tal que les partícules restants de la cera suessin a la superfície, i en els dies successius poder-la escumar abans de tapar els recipients, quan la mel ja s'havia espessit. Aquest era,

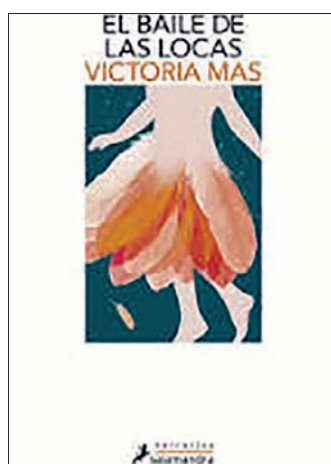
també, el moment més adient per perfumar la mel, tot posant al damunt alguns brots de les principals plantes oloroses i mel·líferes, d'on les abelles n'havien libat el nèctar, com ara el timó, el serpoll, el romaní, la sajolida o la tarongina, entre d'altres. També es perfumava la mel amb pela de llimona, o bé amb ametlla trinxada que, una volta tamisada i en forma de pasta, hom la posava damunt de la mel de flor d'ametller i, així, se li llevava una mica l'amargor.

A l'article vinent, el darrer de la sèrie estiuenca d'enguany, us vull parlar, si a Déu plau, sobre la tradició abellera dels religiosos caputxins.

BERTA JARDÍ

Saber estar
Univers, 2021, 148 pàg.

La senyora Mascort és una espècie en extinció. És filla d'una generació de dones educades, carregades de bones maneres i convencionalismes, que han conformat les seves identitats a l'ombra de l'estatus social i professional dels seus marits.

VICTORIA MAS

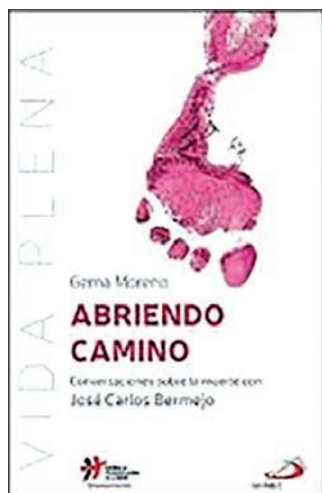
El baile de las locas
Salamandra, 2021, 235 pàg.

Som a París el març del 1885, quan se celebra el popular *ball de les boges* a l'Hospital de la Salpêtrière, dirigit pel professor Charcot, eminent neuròleg i pioner en la pràctica de la hipnosi. Aquesta novel·la va guanyar el Premi Renaudot des Lycéens el 2019, entre altres guardons.

FATOUMATA KEBE

L'altra cara de la lluna. Història, mites i llegendes
Angle Editorial, 2020, 190 pàg.

Fatoumata Kebe és una destacada astrònoma que vol fer arribar a tothom la passió pels astres. Descobriu, en una obra amena i accessible, els misteris de la Lluna i tot el que ens aporta des del principi dels temps fins que els homes van trepitjar-la per primera vegada.

GEMA MORENO

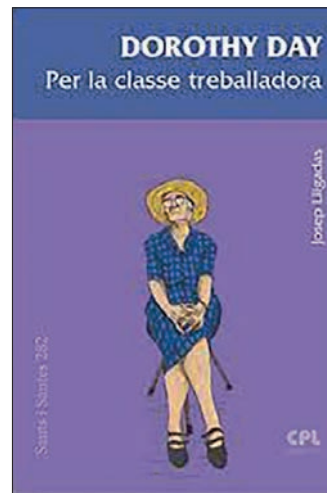
Abriendo camino. Conversaciones sobre la muerte con José Carlos Bermejo
San Pablo, 2021, 120 pàg.

José Carlos Bermejo és doctor en Teologia pastoral sanitària i ha fet els màsters en Bioètica i *Counselling*. Expert en humanització de la salut, dol, gestió de centres i pastoral de la salut, aquest religiós camil dirigeix el Centre Sant Camil de Tres Cantos. En conversa amb la periodista Gema Moreno, reflexiona sobre la mort.

CARLOS DE FRANCISCO VEGA (ED.)

La celebración maronita de la Eucaristía
Cuadernos Phase, 2021, 272 pàg.

La tradició antioquena s'ha de considerar com la més venerable de l'antiguitat cristiana, ja que està testimoniada per la presència de l'apòstol sant Pere a Antioquia, on els cristians van ser així anomenats. Per això, és important subratllar que tota tradició oriental està integrada pel patrimoni litúrgic, teològic, espiritual i disciplinari.

JOSEP LLIGADAS

Dorothy Day. Per la classe treballadora
Centre de Pastoral Litúrgica, 2021, 22 pàg.

Dins la col·lecció Sants i Santes, ens acostem al testimoni de Dorothy Day. Nascuda a Nova York el 1897, va ser una activista per la pau i la justícia que el 1927 va descobrir la fe i es va incorporar a l'Església catòlica. El papa Francesc la va reconèixer el 2015 com un dels grans referents del catolicisme nord-americà.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA

andreusotorra@gmail.com

Si algun espectacle ha aconseguit sortejar les restriccions sanitàries arran del coronavirus és aquest del dramaturg, actor, director i presentador televisiu Quim Masferrer. *Bona gent* manté una intensa gira, no només d'estiu, sinó de tardor i d'hivern, més enllà del 2021, cosa que vol dir que la companyia s'adapta tant a espais oberts com a escenaris tancats.

Bona gent és un apèndix del celebrat programa *El foraster* de TV3.

«Sou molt bona gent!»

La capacitat espontània de l'actor de connectar amb tota mena d'espectadors i persones anònimes amb els quals es troba pels carrers i places de les poblacions que visita l'han convertit en un personatge popular i també apreciat.

Per això, saltar de la televisió al teatre —o a la tarima de plaça major— amb el títol manllevat de la frase més coneguda que tanca cada programa televisiu —«Gent de... Sou molt bona gent!»— és un reclam de garantia perquè s'esgotin les localitats a ulls clucs.

L'actor, nascut el 1971 a Sant Feliu de Buixalleu (La Selva), no ha amagat mai que els seus orígens de la Catalunya petita és el millor aprenentatge que ha tingut a l'ho-

ra de crear la dramàturgia improvisada amb els protagonistes de les seves històries. I aquesta és la mateixa fórmula que aplica a l'espectacle teatral *Bona gent*, on sembla que ell no hi té res a dir i en canvi aconsegueix que cada funció tingui una «dramàturgia» singular i diferent segons les històries que xucla d'alguns dels espectadors.

Però darrere del paper televisiu i bonhomí de Quim Masferrer hi ha un solatge d'actor de primera línia, comprovat abans amb la companyia Teatre de Guerrilla i sobretot després en el seu espectacle *Temps*, en solitari, estrenat el 2012, un relat de trama complexa i final màgic on Quim Masferrer desgrana en una cadira de rodes de ficció una història plena d'humanitat.

A *Bona gent*, Quim Masferrer baixa de l'escenari, fa com aquell qui no vol la cosa, saluda algú en to amical i, ¡pam!, no triga gaire a pescar una nova història. *Bona gent* és, sens dubte, un espectacle de risc perquè depèn cada dia d'allò que es troba a cada pati de butaques o a cada estesa de cadires de plaça major. Són molts els escenaris de tot Catalunya que Quim Masferrer ha concertat per trepitjar des d'aquest estiu fins a entrants de l'any vinent. I la gira continua. I és que Quim Masferrer té raó: en el fons, els espectadors de teatre són molt bona gent.

Quim Masferrer ha estès la popularitat del seu programa «El foraster» als escenaris teatrals.

© Ignasi Oliveras

«BONA GENT»

Text i dramàturgia:

Quim Masferrer

Adjunt guió: Ferran Aixalà

Intèrpret: Quim Masferrer

Direcció: Quim Masferrer

Diversos escenaris de

Catalunya en gira.

Fins a principis del 2022.

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

ROSA M. BOIXAREU VILAPLANA
Biblista

«El Camino»

LUIS GARCÍA JAMBRINA

El Manuscrito de barro
Ed. Espasa, Barcelona, 2021,
342 pàg.

2021 Any Xacobeu. És a dir, aquell any que el 25 de juliol cau en diumenge, establert segons butlla papal de Calixt II el 1122, amb beneficis i condicions per als pelegrins que els vulguin obtenir, i amb diversitat de punts de vista si s'utilitza com a sinònim d'Any Sant. «El Camino» és protagonista cada any i en qualsevol època, un camí que travessa Europa amb diversitat de punts de sortida, amb un punt final comú: Santiago i la tomba de l'Apòstol. Es veu com una experiència de germanor i renovació interior essent el camí geogràfic un mirall del camí personal al llarg de la vida.

El Manuscrito ens situa a començaments del segle XVI al camí de Burgos a pocs quilòmetres de la ciutat. Un pelegrí cansat de la seva vida desordenada comença «El Camino» a la recerca del perdó. És assassinat, com tants altres en situació semblant. A Fernando de Rojas, l'autor de *La Celestina*, l'arquebisbe de Santiago li fa l'encàrrec de descobrir l'autor i els motius de tals crims, emprenent el viatge amb la col·laboració de l'arxiver de la catedral de Santiago. Una combinació de novel·la històrica, intriga, on la ficció es combina amb la descripció real de llocs i ambients que, avui, segueixen dempeus: la pluja, el fang, el sol, l'hostal, incerteses, dubtes, sorpreses, supersticions... són coprotagonistes del relat. Política i religió també s'hi barregen, interessos que escapen a la noble motivació del pelegrinatge. El 1495 el monjo alemany Hermann König von Vach publica la primera guia sobre «El Camino» amb molta informació i recomanacions per als pelegrins, García Jambrina no s'oblida d'ell.

Actualment, hi ha diverses maneres i itineraris d'«El Camino»; una més pot ser resseguir amb la lectura els capítols del llibre il·lustrant-nos sobre les particularitats geogràfiques i culturals dels llocs per on van passant Rojas i el seu acompanyant: León, Astorga, Ponferrada, Villafranca del Bierzo, Pineda, Lugo, Palas de Rei, Melide, Arzúa... per citar-ne alguns. Val a dir que així ho he fet i, a més de l'entreteniment de la lectura, ha sigut fantàstic «visitar» tal riquesa patrimonial i de paisatge.

RAUXA

Rupnik i el reflex

Més enllà dels gustos personals, l'obra que Marko Rupnik ha fet per a l'església de la cova de Manresa mereix ser visitada amb calma i atenció. El jesuïta eslovè aconsegueix amb aquests nous mosaics de les capelles laterals dues coses gens fàcils. Primer de tot, crea l'efecte d'embolcallament, de manera que el fidel, més que tenir davant l'obra d'art, experimenta la sensació de trobar-s'hi dins. Només recordo una impressió semblant contemplant els extraordinaris mosaics bizantins de l'església de Sant Salvador de Chora, a Istanbul. Un segon mèrit és el diàleg que crea entre aquests mosaics contemporanis i tota la decoració neobarroca de l'altar. Dos estils ben allunyats, i fins i tot incompatibles, s'harmonitzen de manera inexplicable. Fins i tot soc del parer que el diàleg hauria estat possible conservant al seu lloc les imatges dels sants jesuïtes que hi havia als pilars.

Rupnik enllaça el nou amb el vell en més d'un nivell. Ho fa començant pel mateix llenguatge artístic que fa servir, que segueix de prop la tradició oriental (bàsicament bizantina i copta) i incorporant-hi alhora una sensibilitat contemporània. Però és que aquest lligam també és present en el mateix contingut dels mosaics: tota la història de la salvació, l'Antic Testament i el Nou queden indissolublement entrellaçats per detalls originals, com ara el costat obert d'Adam i el costat obert de Crist. Rupnik pren aquesta identificació teològica tradicional i té l'originalitat de plasmar-la artísticament. En definitiva, el fidel que visiti aquests mosaics s'adonarà que l'obra és bella perquè és un mitjà al servei d'una bellesa molt més gran.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Altres bisbats

ESPIRITUALITAT

Del dissabte 11 de setembre al di-lluns 20, a Salamanca, exercicis espirituals per a novícies, postulants i juniores dirigits per David Cabrera, s.j. **Més informació:** tel. 923 125 000.

CARMELITES MISSIONERES

El cap de setmana **del 17 al 19 de setembre**, a Àvila, taller de Psico-espiritualitat amb la Gna. Paloma Marchesi, s.j.. **Més informació:** tel. 920 228 638.

EXERCICIS ESPIRITUALS

Del 30 d'agost al 6 de setembre, a la Casa de pregària El Carmelo (Zaratán), a Valladolid, dirigits pel P. Antonio Jesús Beneítez, carmelita descalç. Els organitza les Carmelites Missioneres. **Més informació:** 626 284 924.

Barcelona

FORMACIÓ PER A CATEQUISTES JOVES

El dissabte 18 de setembre, de 9.30 a 19.00, al col·legi Sant Miquel, carrer de Rosselló, 175 – Barcelona. Per a catequistes de 17 a 30 anys. Curs «Creats per a la missió», organitzat pel Secretariat de Pastoral amb Joves i el Secretariat de Catequesi.

Solsona

SANTUARI DEL MIRACLE

El cap de setmana **del 3 al 5 de setembre**, sessions de Txi-Kung amb Carles Armengual. **Més informació:** tel. 649 465 814.

Tarragona

ERMITA MARE DE DÉU DE LA RIERA

El **dimarts 24 d'agost**, a les 19.00, festivitat de Sant Bartomeu a l'ermita de la Mare de Déu de la Riera (Les Borges del Camp): missa a la plaça del santuari i berenar popular.

NIT MUSICAL

El **dimecres 25 d'agost**, a les 21.30,

concert *Havaneres en femení* amb el grup Les Anxovetes al santuari de Sant Magí de la Brufaganya. **Reserves:** <https://brufaganya.cat/home>.

OFICI SOLEMNE

El **dimecres 8 de setembre**, a les 11.00, al santuari de la Mare de Déu de la Serra de Montblanc, amb motiu de la celebració dels 725 anys de l'arribada de la santa imatge de la Mare de Déu de la Serra a Montblanc. L'ofici serà presidit per Mons. Joan Planellas, arquebisbe de Tarragona.

Tortosa

MISSA SOLEMNE

El **diumenge 5 de setembre**, a les 12.00, a la catedral, amb motiu de la festivitat de la Mare de Déu de la Cinta.

Urgell

ASSEMBLEA CÀRITAS DIOCESANA

El **dissabte 4 de setembre** a Balaguer. També tindrà lloc la inauguració d'una botiga de Càritas en aquest municipi. **Més informació:** bisbaturgell@gmail.com.

Vic

MUSEU EPISCOPAL DE VIC

El **dijous 26 d'agost**, a les 10.30, activitat *Jocs i dragons al Museu per a tota la família*. **Reserves:** tel. 938 869 36.

COVA DE MANRESA

Del dimecres 1 de setembre al divendres 10, exercicis espirituals amb Josep M. Bullich, s.j. **Més informació:** tel. 938 720 422.

CURSET PREMATRIMONIAL

El **dissabte 18 de setembre**, de 10.00 a 13.00 i de 15.00 a 17.00, al Centre d'Orientació Familiar (carrer de Sant Sadurní, 3) de Vic. **Més informació:** delegacio-familia@bisbatvic.org i tel. 659 248 064 (Sra. Maria Teresa Serradell).

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè l'Església rebi de l'Esperit Sant la gràcia i la força per reformar-se a la llum de l'Evangeli

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions

Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f /catalunyacristiana](https://www.facebook.com/catalunyacristiana)

[@catcrist](https://twitter.com/catcrist)

[i catalunya_cristiana](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana)

Director: Mn. Miquel Ramón Fuentes

Redactors: *Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire*
Lingüista: *Montserrat Pibernat*

Col·laboradors d'aquesta setmana:

Joana Alarcón, Pilarín Bayés, Rosa Maria Boixareu, Joan Buscà, Agustí Codinach, Quique Fernández, Carles Freixes Codina, Antonio Gil, Joan Guiteras, Oriol Jara, Josep Maria Mallarach, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Antonio Mora Vergés, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Quique, Josep Maria Riba, Francesc Riu, Josep Rius-Camps, Xavier Roig Rovira, Josep Ruaiç Vinyet, Valentí Serra, Lluís Serra, Leticia Soberón, Ma Claustre Solé, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Emili Villegas, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malsosa

Edita: *Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura*

Administració: *Isabel Giralt (comptabilitat), Macià Grau (subscripcions)*

Autoedició i compaginació: *Carlos Aguado*

Impressió: *Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79*

Els actes anunciats a l'agenda poden patir canvis amb motiu de la pandèmia

IGNASI MIRANDA /
JOAN ANDREU PARRA

El professor Xavier Guillaumet Torres ocupa una part del seu temps a investigar l'ètica humanista i cristiana, fet que ha pogut condensar en una trilogia que ara culmina: *Viatge al centre de l'ego*, *El guerrer de la pau* i, finalment, *Els camins de l'amor* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat, col·lecció El Gra de Blat). L'autor observa que «el llibre es pot llegir en qualsevol moment, però és principalment per als qui lliurement vulguin tenir una opció de vida per al bé i en el bé».

Quina relació hi ha entre els tres treballs?

El primer llibre parla de la descoberta interior, amb coses que ens agraden i que no, mentre que el segon plantejava com corregir les coses que surten de dintre i poden condicionar els fets i les actituds que no ens agraden, ni a nosaltres mateixos. El tercer mostra el moment en què la persona arriba a l'estat d'autodomini i té la llibertat per escollir i per centrar-se en el camí de fer el bé i fugir de la discòrdia i el conflicte. Això ens porta al final a una vida més plena, més pacífica, més tranquil·la i més amorosa cap als altres.

Com sintetitzaria l'estructura d'aquest itinerari cap a la plenitud d'estimar?

Estimar és un verb veritablement complex, com es demostra en el fet que s'hagin escrit tantíssims llibres sobre els camins per aconseguir aquest art. La meua aportació és veure el tipus d'estimar que ens proposa Jesús, que no és el fàcil, com ara estimar la dona, els fills, el pare o la mare. Ell va molt més enllà i proposa un amor més radical, basat en la filia, que és universal, catòlic, d'estimar tothom. Ara bé, la proposta de Jesús no la podem

Xavier Guillaumet, filòsof, professor i autor d'«Els camins de l'amor»

«Jesús és un exemple ètic que dibuixa els camins de l'amor»

portar a terme sols, ens cal l'ajuda de l'Esperit.

En l'itinerari es proposen set assignatures, un número, per cert, molt bíblic. S'inspira en els sagraments?

No pas. Senzillament, després de llegir i rellegir els evangelis, cosa que m'encanta, podem fer una síntesi del que ens va ensenyar Jesús a través de les paraules i, sobretot, a través dels fets. Aquí tenim les benaurances i altres moments, i el que he fet és recollir set virtuts, entre moltes d'altres, que el Senyor mostra quan predica. Per exemple, la humilitat, mostrada per Jesús quan es deixa corregir per una dona, cosa increïble a l'època.

Quines altres virtuts de Jesús destaca?

Em fascina el seu coratge, actitud que es veu quan Jesús qüestiona el dissabte, dia en què recórrer més metres del que tocava podia comportar la pena de mort. Con-

tradir la llei de Moisès només pot fer-ho un valent, ja que guareix en dissabte davant dels mestres de la llei i els fariseus, perquè ell volia repartir amor, cosa que estava per sobre de la norma. O la compassió, en el guariment de deu leprosos i la generositat de morir en la creu. Són fets que configuren un exemple ètic que dibuixa els camins de l'amor. És molt difícil ser generós, compassiu, valent, honest... L'amor requereix una certa ètica, si no, no s'aguanta.

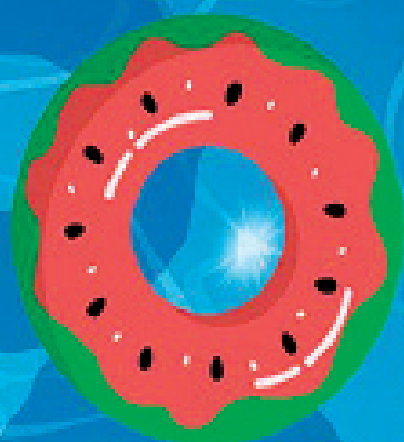
Com ha construït aquest relat?

El llibre no és un testimoni biogràfic, però sí íntim. He tingut dues vides: una abans de la conversió, fins als 39 anys, i una altra després, fins als 59 que tinc ara. Intento transmetre en el llibre la tria, dins la vida, d'un sí a Jesús perquè es viu millor i s'és més feliç sent cristià. Si he d'escollir entre l'etapa precristiana, l'etapa fosca, i la cristiana, no hi ha color: el meu sí a Jesús seria categòric.

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

escapa't,
descansa,
disconnecta,
mulla't,
en companyia
de la millor música
Viu l'estiu a Ràdio Estel

SEGUÏX-NOS

Barcelona 106.6 / Tarragona 100.6 / Girona 103.4 / Lleida 91.5 / Catalunya Central 93.7 / Vic 98.4
Tortosa 90.1 / El Garraf 96.8 / La Cerdanya 104.4 / La Seu d'Urgell 105.0 / Andorra 107.5

